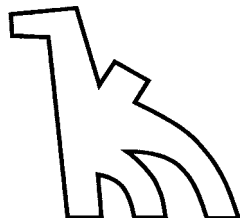

3. KLASSI
EESTI KEELE TÖÖVIHIKU
2. OSA
ÕPETAJARAAMAT

(2. poolaasta)

Küllike Kütimets
Mare Kütt

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
3. KLASSI EESTI KEELE TÖÖVIHIKU 2. OSA SISU	5
SOOVITUSED TÖÖVIHIKU KASUTAMISEKS	5
IKT HARJUTUSTED KEELETEEMADE KÄSITLEMISEL	7
E-HARJUTUSTE LINGID TEEMADE KAUPA	7
HARJUTUSTE VIHIKU KASUTAMINE	7
ETTEÜTLUSE LÄBIVIIMINE JA PARANDAMINE	9
Teema: KUUD, ÕPPEAINED, NÄDALAPÄEVAD, ILMAKAARED, TV lk 2–3	11
Teema: SUUR ALGUSTÄHT NIMEDES, TV lk 4	15
Teema: LÄHEDASE JA VASTANDTÄHENDUSEGA SÕNAD, TV lk 5–6	17
Teema: KORDAMINE, TV lk 7–8	21
Teema: 5. ISESEISEV TÖÖ, TV lk 9–10	25
Teema: NIMISÕNA. AINSUS JA MITMUS, TV lk 11–12	29
Teema: OMADUSSÕNA, TV lk 13	33
Teema: TEGUSÕNA, TV lk 14–16	35
Teema: KORDAMINE, TV lk 17–18	41
Teema: 6. ISESEISEV TÖÖ, TV lk 19–20	45
Teema: SULGHÄÄLIKUD JA NENDE PIKKUSED, TV lk 21–22	49
Teema: SULGHÄÄLIKU PIKKUS: <i>b, p, pp</i> , TV lk 23	53
Teema: SULGHÄÄLIKU PIKKUS: <i>d, t, tt</i> , TV lk 24	55
Teema: SULGHÄÄLIKU PIKKUS: <i>g, k, kk</i> , TV lk 25	57
Teema: KORDAMINE, TV lk 26–27	59
Teema: 7. ISESEISEV TÖÖ, TV lk 28–29	63
Teema: SIDESÕNAD LAUSES, TV lk 30–31	67
Teema: KOMAD LOETELUS, TV lk 32	71
Teema: KÜSISÕNAD <i>KES, MIS, KAS, KUS</i> , TV lk 33	73
Teema: KORDAMINE, TV lk 34–37	75
Teema: 8. ISESEISEV TÖÖ, TV lk 38–39	83
LISAHARJUTUSED, TV lk 40–46	86
ETTEÜTLUSED, TV lk 47	93

SISSEJUHATUS

Esimestel kooliaastatel on emakeelel kui õppeainel eriline koht. Selles aines õpitakse nii ennast väljendama, erinevates olukordades adekvaatselt suhtlema kui ka õppeülesandeid täitma. Omandatakse õpioskusi kõigi teiste õppeainete tarbeks. Suulise ja kirjaliku kõne arendamise teemad tulenevad ümbritsevast elust, õppeainest, õppekava läbivatest teemadest ja kultuurikeskkonnast laiemas mõttes, nagu raamatud, kultuurisündmused ja virtuaalmaailm.

Keskse tähendusega on sõnavara täpsustamine ja rikastamine ning psüühiliste protsesside arendamine. Selleks vajab laps pidevalt nii uusi kogemusi kui ka eelmiste kogemuste korrastamist. Õpe ja kasvatus peavad toetama enesetunnetuse arengut ja õppima õppimist, juhtima last nii teistega koos kui ka iseseisvas tegutsemises.

Õppeprotsesside kirjeldused on Innove kodulehel:

<https://oppekava.innove.ee/oppeprotsesside-kirjeldused/keele-ja-kirjanduse-oppeprotsessid/>

3. KLASSI 2. poolaastal jätkatakse kõikide keeleliste osaoskuste (kõnelemine, kuulamine, lugemine, kirjutamine) arendamist ja ka õigekeelsuse arendamist. Osaoskusi ja õigekeelsust arendatakse nii teabe-, tarbetekstide kui ka ilukirjandustekstide lugemise, kuulamise, jutustamise (suuline väljendusoskus) ja kirjutamise kaudu.

EESTI KEELE ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID I KOOLIASTMES

<https://oppekava.innove.ee/pohiharidus/keel-ja-kirjandus/eesti-keel/>

3. KLASSI LÕPETAJA:

- mõistab suulisi ja kirjalikke küsimusi, oskab küsimustele vastata suuliselt ja kirjalikult, kasutab sobivalt nii lühivastuseid kui ka terviklauseid;
- kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid ning kirjutab loetava käekirjaga;
- oskab sihipäraselt vaadelda ja nähtut kirjeldada, oskab märgata erinevusi ja sarnasusi;
- oskab eesmärgipäraselt kirjeldada eset, olendit ja olukorda;
- oskab jutustada endast ja lähiümbruses toimuvast;
- oskab mõtestatult kuulata eakohast teksti;
- oskab õpitud teksti selgelt, ladusalt ja õigesti lugeda ning saab sellest aru;
- saab aru lihtsast plaanist, tabelist, diagrammist ja kaardist;
- oskab lugeda eakohast ilu- ja aimekirjandust;
- oskab õpitud keelendite piires õigesti kirjutada;
- oskab jutustada ja kirjutada küsimuste, pildi, pildiseeria, märksõnade või kava abil;
- oskab tekstiga õpetaja juhiste alusel töötada.

SUULINE KEELEKASUTUS

Õpilane:

- vastab küsimustele, kasutades sobivalt täislauseid ja lühivastuseid;
- annab küsimustele toetudes arusaadavalt edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja teatrietenduse sisu;
- avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta, märkab erinevusi ja sarnasusi ning kirjeldab neid;
- leiab väljendamiseks lähedase ja vastandtäheendusega sõnu;
- oskab suhtlusolukordades küsida, paluda, selgitada, keelduda, vabandust paluda ja tänada;
- mõtleb loole alguse ja lõpu;
- esitab peast luuletuse või lühiteksti.

LUGEMINE

Õpilane:

- loeb nii häälega kui ka endamisi ladusalt ja teksti mõistes;
- loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga;
- töötab tekstiga eakohaste juhiste järgi;
- vastab suulistele ja lühikestele kirjalikele küsimustele loetu kohta;
- eristab kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet, käsku ja keeldu;
- tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna ja kirja;
- mõistab tabeleid, diagramme, skeeme ja tingimärke;
- on lugenud läbi vähemalt 10 eesti ja väliskirjaniku teost, kõneleb loetud raamatutest;
- teab nimetada lastekirjanikke.

KIRJUTAMINE

Õpilane:

- kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid ning kirjutab loetava käekirjaga;
- kirjutab tahvliilt ja õpikust õigesti maha, paigutab teksti korrektselt paberile, vormistab vihiku / õpilaspäeviku nõuetekohaselt;
- eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset;
- eristab lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja suluta kaashäälikuid;
- märgib kirjas õigesti häälikuid ja kaashäälikuühendit, käänd- ja pöörd sõnade õpitud lõppe ning tunnuseid;
- kirjutab õigesti asesõnu;
- kirjutab õige sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusesse;
- kirjutab suure algustähega lause alguse, inimese- ja loomanimed ning õpitud kohanimed;
- piiritleb lause ja paneb sellele õige lõpumärgi;
- kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti (30–40 sõnaline) ning kontrollib kirjutatut näidise põhjal;

- koostab kutse, õnnitluse, teate ning kirjutab eakohase pikkusega ümberjutustusi ja teisi loovtöid küsimuste, tugisõnade, joonistuse, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava abil;
- teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsamaid loendeid tähestikjärjestuses.

SOOVITUSED TÖÖVIHIKU KASUTAMISEKS

3. KLASSI EESTI KEELE TÖÖVIHIK sisaldab 1. ja 2. klassi keeleteemasid kordavalt ja 3. klassis käsitletavaid keeleteemasid. Harjutused on teemade kaupa ja koos reeglitega.

Igal nädalal tuleb käsitleda ühte keeleteemat.

Õpetajaraamat sisaldab kõiki töövihiku harjutusi koos vastustega. Neid lehekülgi saab õpetaja projekteerida tahvlile, et õpilased saaksid oma vastuseid ise kontrollida. Lisaks on iga teema juures soovitusel selle käsitlemiseks.

3. KLASSI EESTI KEELE TÖÖVIHIKU 2. OSA SISU

KEELETEEMAD

1. Kuud, õppeained, nädalapäevad, ilmakaared
2. Suur algustäht nimedes (ühe- ja kahesõnalised kohanimed)
3. Lähedase ja vastandtäheendusega sõnad
4. Nimisõnad. Ainsus ja mitmus. *Kellega?, millega?, kellela?, milleta?, kellesse?, millesse?*
5. Omadussõnad
6. Tegusõnad
7. Sulghäälikud ja nende pikkused
8. Sidesõnad lauses
9. Komad loetelus
10. Küsisõnad *kes, mis, kas, kus*

LISAHARJUTUSED

1. Kutse koostamine – vajaliku info kajastamine ja korrektne sõnastamine.
2. Mina ja mu sõber – enda iseloomustamine jutukese muutmise abil, vanasõnad sõprusest ja vanasõnadele õigete lõppude leidmine.
3. Muistend – mõiste selgitamine ja loovmuistendi kirjutamine.
4. Elektronkiri ehk e-kiri – mõiste, andmete ja kirja sisu mõistmine, e-kirja koostamine.
5. Tunniplaan – tunniplaani täitmine vastavalt tekstile, tunniplaani info lugemine.

KUULAMISHARJUTUSED

Kuulamisharjutused täidab õpilane õpetaja poolt etteloetud teksti alusel.

Töökorraldus

1. Õpilased tutvuvad kuulamisteksti harjutustega (töökorraldused, tabeli laused jne).
2. Õpetaja loeb kuulamisharjutuse teksti ette ja õpilased võivad juba esimese lugemise ajal harjutusi täitma hakata.
3. Peale esimest ettelugemist annab õpetaja õpilastele veidi aega harjutuste tegemiseks.
4. Õpetaja loeb teksti teist korda ette, õpilased jätkavad harjutuste täitmist.

NB! Valikvastustega harjutuses võib õigeid vastuseid olla rohkem kui üks.

Töövihikus on neli kuulamisharjutust (lk 9, 19, 28 ja 38), nende tekstid on õpetajaraamatus lk 25, 45, 63 ja 83.

ISESEISVAD TÖÖD

Töövihiku 2. osas on neli iseseisvat tööd, mille harjutused tuleb õpilasel iseseisvalt täita.

Eesmärgiks on õpetada iseseisvalt töötama ja oma tööd ka analüüsima.

Enne iseseisvaid töid on võimalik õpitud teemasid kordavate harjutuste abil korrata.

Iseseisva töö harjutused toetuvad käsitletud keeleteemadele ja arendavad funktsionaalse lugemise ning kuulamise oskust. Õpetaja saab koos õpilasega tema tööd pärast analüüsida.

Iseseisvate tööde vigade paranduse võib õpilastel lasta teha harjutustevihikusse.

KORDAMISHARJUTUSED

Enne iseseisvaid töid on töövihikus läbitud keeleteemade kohta kordamisharjutused.

ETTEÜTLUSED

Töövihiku viimasel leheküljel on etteütlused õpitud keeleteemade kohta.

Õpetajaraamatus on etteütlused lk 95.

TÖÖVIHIKU SISUKORD

Töövihiku viimasel leheküljel on sisukord, selle abil saab õpetada sisukorra kasutamist.

HARJUTUSTE VIHIKU KASUTAMINE

Lisaks töövihikule soovitage harjutuste kirjutamiseks kasutada 20 joonega vihikut.

Harjutuste vihiku täitmisel kasutada kirjutusvahendiks tintenpenni, töövihiku harjutuste tegemisel võib kasutada ka harilikku pliiatsit, kuid kokkuvõtvates ja iseseisvates töödes kirjutab õpilane tintenpenniga.

3. klassis tuleb pöörata tähelepanu õigetele tähekujudele ja -seostele ning loetavale käekirjale.

Harjutused peavad olema lisavihikusse paigutatud korrektselt (pealkiri, kuupäev, tekst).

IKT HARJUTUSTED KEELETEEMADE KÄSITLEMISEL

Lisamaterjalid 3. klassi tundide mitmekesistamiseks on infotehnoloogia linkide kogumikus.

Kogumik asub kirjastuse Künnimees kodulehel, rubriigis Aabitsa veebivaramu –

<http://aabits.kynnimees.ee/ikt> (vajalik eelnev registreerimine keskkonda).

Kogumiku on koostatud Pärnu Vanalinna Põhikooli klassiõpetaja Tuuli Koitjärv ja

Jäned Kooli klassiõpetaja Tiia Salm.

Esimeses kooliastmes on soovitatav kasutada eelkõige frontaalset õpetamismeetodit, mängulisi arvutiprogramme ning erinevaid interaktiivseid ülesandeid.

Kui õpetajal on võimalik oma klassiga külastada arvutiklassi või kasutada tahvleid, siis iga teema juurde oleme toonud ka sobivate e-harjutuste lingid.

E-HARJUTUSTE LINGID TEEMADE KAUPA

NIMED. SUUR JA VÄIKE ALGUSTÄHT

Nimede ja nimetuste sorteerimine <https://learningapps.org/4395368>

LÄHEDASE JA VASTANDTÄHENDUSEGA SÕNAD

Vastandtähendusega sõnapaaride leidmine

Learningapps e-harjutus <https://learningapps.org/view3044793>

Sarnase ja vastandtähendusega sõnad

Learningapps e-harjutus <https://learningapps.org/watch?v=pgu93gda3>

NIMISÕNA. AINSUS JA MITMUS

Learningapps e-harjutused

Ainsus või mitmus, sorteerimine piltide järgi (M. Aro) <https://learningapps.org/2338909>

Ainsuse ja mitmuse sõnade sorteerimine (M. Tiidrus) <https://learningapps.org/3178646>

Ainsusest mitmuse moodustamine(K. Jäätma) <https://learningapps.org/1587198>

Ainsusest mitmuse moodustamine (H. Arula) <https://learningapps.org/4602294>
Ainsusest mitmuse moodustamine <https://learningapps.org/3827283>
Mitmusest ainsuse moodustamine <https://learningapps.org/2020629>
Paaride sobitamine (ainsus mitmusega) (I. Tegor) <https://learningapps.org/3059466>

OMADUSSÕNA

Learningapps e-harjutused
Nimisõna ja omadussõna sorteerimine (E. Silm) <https://learningapps.org/2860503>
Omadussõna märkimine tekstis <https://learningapps.org/3007354>

TEGUSÕNA

Learningapps e-testid
Nimisõna, omadussõna, tegusõna sorteerimine (S. Merzin) <https://learningapps.org/3348645>
Tegusõna pöörded olevikus, sorteerimine (E. Laul) <https://learningapps.org/3134966>
Tegusõna, olevik ja minevik <https://learningapps.org/1920242>

HÄÄLIKUD. SULGHÄÄLIKUD JA NENDE PIKKUSED

Learninapps e-harjutused
Häälikute rühmitamine (sorteerimine) <https://learningapps.org/4076723>
Sulghäälikute õigekiri (kogumik) <https://learningapps.org/4583248>
d-, t-, tt (K. Mellik) <https://learningapps.org/1339450>
(K. Mellik) <https://learningapps.org/1336400>
b-, p-, pp (K. Mellik) <https://learningapps.org/1339081>
g-, k-, kk (K. Mellik) <https://learningapps.org/1339501>
Sõnalünga sobiva pikkusega sulghääliku lisamine <https://learningapps.org/4452177>
Vigase sõna parandamine (Ü. Rästas) <https://learningapps.org/2617755>

SIDESÕNAD LAUSES. KOMA KASUTAMINE

Koma lauses, slaidiesitlus (R. Treial) <https://www.slideshare.net/rommal1980/koma-lauses>
Koma lauses, slaidiesitlus (K. Ronimois) <https://www.slideserve.com/padma/koma-lauses-3-klass>
Learninapps e-harjutused
Komaga või komata sidesõnad lauses, sorteerimine (E. Laul) <https://learningapps.org/3195341>

KOMAD LOETELUS

Küsimuste koostamine küsisõna ja lause sobitamisega (Galina Jalivets)
<https://learningapps.org/1350148>
Küsisõnade kasutamine küsilause <https://learningapps.org/4858020>

LISAMATERJAL

Ümbrikule aadressi kirjutamine (Omniva) https://www.omniva.ee/kirja_adresseerimine
Kohtla-Nõmme Kaevandusmuuseum <http://kaevandusmuuseum.ee/>
Eesti rahvakalender https://et.wikipedia.org/wiki/Eesti_rahvakalender#M.C3.A4rts

ETTEÜTLUSE LÄBIVIIMINE JA PARANDAMINE

LÄBIVIIMINE

1. Õpetaja loeb etteütlu eette, õpilased kuulavad.
2. Teisel lugemisel loeb õpetaja etteütlu lausete kaupa, õpilased kuulavad ja kirjutavad, õpetaja kordab lauset.
3. Seejärel loeb õpetaja etteütlu lausete kaupa ette kolmas kord, õpilased kuulavad, kontrollivad ja parandavad.
4. Lõpuks loevad õpilased oma etteütlu vaikselt läbi ja parandavad.

PARANDAMINE

1. Õpetaja märgib etteütlu iga rea lõpu vigade arvu tulenevalt õpitud keelereeglitest.
2. Veaks ei loeta eksimusi õppimata keelereeglite kohta.
3. Mitu viga ühes sõnas loetakse üheks veaks.
4. Üheliigilised korduvad vead loetakse üheks veaks, näiteks, kui kõik laused algavad väikese tähega, või täpitähtedel on täpid puudu.

KUUD, ÕPPEAINED, NÄDALAPÄEVAD, ILMAKAARED

1. Täida enda kohta plakat. Tuleta meelde nimede kirjutamise reegel.

Minu
nimi
on

Minu kool on

Minu sõprade nimed

Mulle tuttavad linnad on

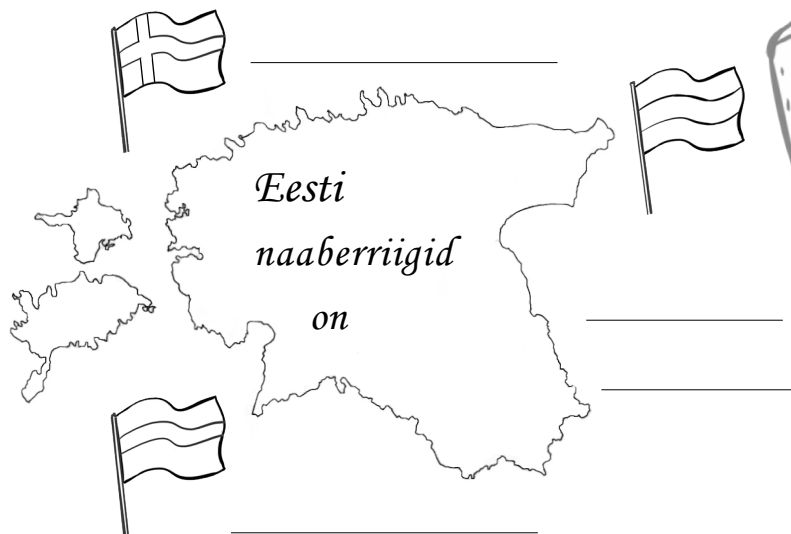

Ma elan

Sõbrad
külastasid koolivaheajal
huvitavaid
kohti

Teema: KUUD, ÕPPEAINED, NÄDALAPÄEVAD,
ILMAKAARED, **TV lk 2–3**

EESMÄRK

Korrata ja kinnistada nimede õigekirja linnade, riikide ja inimeste nimedes.

Korrata koduse aadressi kirjutamist ümbrikule.

Omandada kuude, õppeainete, nädalapäevade ja ilmakaarte õigekiri.

IKT

Ümbrikule aadressi kirjutamine (Omniva)

https://www.omniva.ee/kirja_adresseerimine

HARJUTUS 1

Plakat tuleks täita sõpru küsitledes.

Tuletatakse meelde oma kooli nime õigekirja ja koduse aadressi kirjutamist.

Tuletatakse meelde, kuidas aadressi ümbrikule kirjutatakse.

Tutvutakse naaberriikide ja nende lippudega.

Lehekülge võib seejärel ka täiendada ja illustreerida.

2 Kirjuta tulpadele sobivad pealkirjad. Täida tabel lõpuni.

Kuud	Õppeained	Nädalapäevad	Ilmakaared
märts	muusika	esmaspäev	põhi
veebruar	eesti keel	reede	ida
mai	kehaline kasvatus	kolmapäev	lääs
jaanuar	tööõpetus	pühapäev	lõuna
aprill	matemaatika	neljapäev	kirre

Kuude, õppeainete, nädalapäevade ja ilmakaarte nimetused kirjutatakse väikse algustähega.

HARJUTUS 2

Koos leitakse tulpadele sobivad pealkirjad.
Seejärel täidavad õpilased tabeli iseseisvalt.

HARJUTUS 3

Pärast harjutuse sooritamist tutvustatakse ilmakaari kaardi abil.
Klassis võiks arutleda lemmikkuudest ja -õppeainetest ning kuulata õpilaste põhjendusi.

3 Kirjuta lünka sobiv sõna.

Aasta esimene kuu on jaanuar. Siis on väljas talv.

Talvekuud on veel detsember ja veebruar.

Minu lemmikkuu on _____, sest siis _____.

Koolis on palju erinevaid õppeaineid. Minu lemmikained on _____, sest _____.

Puhkepäevad on laupäev ja pühapäev.

Kesknädal on kolmapäev.

Tean ilmakaari põhi, lõuna, ida, lääs, kirre, kagu, edel, loe.

SUUR ALGUSTÄHT NIMEDES

1. Leia kuus Eesti linna. Tähed, mis üle jäävad, annavad linna nime, kus asub kaevandusmuuseum. Uuri selle linna kohta veel infot kas internetist või raamatutest.

N	K	T	U	L	O
H	A	A	R	O	E
T	L	R	Õ	K	D
A	N	T	V	S	I
Õ	M	U	M	A	A
E	U	N	R	Ä	P

Narva, Tartu

Pärnu, Paide

Loksa, Võru

Vastus: Kohtla-Nõmme

Kui nimes on kaks sõna, siis kirjutatakse mõlemad sõnad **suure algustähega**.
Näiteks kohanimed: *Suure-Jaani, Kohtla-Järve, Narva-Jõesuu*.
Näiteks nimed: *Ellen Anette, Mari-Liis, Karl-Marten*.

2. Uuri Eesti kaarti ja kirjuta tabelisse need kohanimed, kus...

... sa oled ise käinud	... kohanimes on kaks sõna
	Kohtla-Järve, Väike-Maarja
	Järva-Jaani, Roosna-Alliku
	Kilingi-Nõmme, Keila-Joa
	Abja-Paluoja, Karksi-Nuia

3. Kirjuta harjutus õigesti vihikusse.

Väike **Joonas** elab koos oma perega **Kohtla-Nõmmel**.
See **Ida-Virumaa** väike linnake asub **Jõhvist** 18 kilomeetri kaugusel ja **Kohtla-Järvest** 10 kilomeetri kaugusel.
Kohtla-Nõmmel asub kaevandusmuuseum ja seikluspark. Seal käib **Joonas** sageli oma sõbra **Sten Aleksiga**. Linnast voolab läbi **Kohtla** jõgi.

Teema: SUUR ALGUSTÄHT NIMEDES, TV lk 4

EESMÄRK

Korrata ja kinnistada nimede õigekirja.

IKT

Kohtla-Nõmme Kaevandusmuuseum <http://kaevandusmuuseum.ee/>
Nimede ja nimetuste sorteerimine <https://learningapps.org/4395368>

HARJUTUS 1

Enne harjutuse sooritamist võib teha õpilastega paarismängu, kus üks paarilistest nimetab Eesti linna ja teine otsib selle üles Eesti kaardilt. Vajadusel võib otsijat juhendada (nt, asub Ida-Eestis, Lõuna-Eestis, Põhja-Eestis või Lääne Eestis).
Harjutuse teevad õpilased iseseisvalt.
Pärast kontrollitakse.
Kaevandusmuuseumi kohta otsivad õpilased infot ja seda tuleks klassis jagada.

HARJUTUS 2

Jätkub töö Eesti kaardiga.
Kindlasti kontrollida kohanimede õigekirja.

HARJUTUS 3

Õpilased töötavad iseseisvalt.
Tähelepanu pöörata ära kirjale ja nimede õigekirjale.

LÄHEDASE JA VASTANDTÄHENDUSEGA SÕNAD

1. Loe teksti ja lahenda harjutused.

Hunti võib pidada välimuselt suureks koeraks. Võsaviilemi saba ei lähe kunagi rõngasse. Ka tema jälg on koera omaga võrreldes kitsam ning pikem. Hundikari suudab maha murda karu ja hambus ära viia terve lamba. Kuid söögiks kõlbavad talle ka jänessed, konnad ja hiired. Muinasjuttudes on hunt olnud tark, julge ja vastupidav metsaelanik. Hunt on metsa sanitar, kes kütib haigeid ja vigaseid loomi.

- Leia tekstist lähedase tähendusega sõna.

susi – hunt, võsaviilem	sobima – kõlbama
peni – koer	pikk-kõrv – jänes
händ – saba	peab jahti – kütib
toit – söök	haige hooldaja – sanitar
utt – lammas	kriimsilm – hunt, võsaviilem

- Leia tekstist vastandtäheendusega sõna.

väike – suur	rumal – tark
lai – kitsas	arg – julge
lühike – pikk	terve – haige

Teema: LÄHEDASE JA VASTANDTÄHENDUSEGA SÕNAD, TV lk 5–6

EESMÄRK

Kinnistada lähedase ja vastandtäheendusega sõna mõistet.
Laiendada õpilaste sõnavara.

IKT

Learningapps e-harjutused

Vastandtäheendusega sõnapaaride leidmine

<https://learningapps.org/view3044793>

Lähedase ja vastandtäheendusega sõnad

<https://learningapps.org/watch?v=pgu93gda3>

HARJUTUS 1

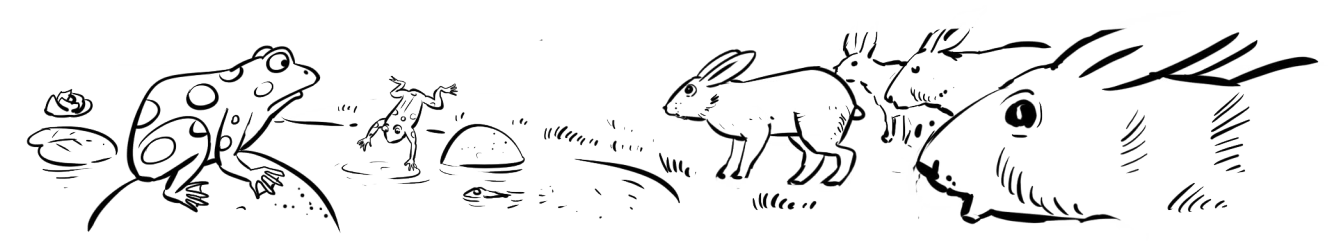
Õpilased töötavad tekstiga iseseisvalt.

Tekstist tuleb leida lähedase ja vastandtäheendusega sõnad.

Pärast kontrollida.

② Loe Eesti rahvajuttu ja asenda sulgudes olevad sõnad samatähenduslike sõnadega.

(haavikuemandad)
 Kord kogunesid (jänesed) pikk-kõrvad suure kivi ümber. Vana
 jänes (kalpsas) hüppas kivile ja (kõneles) rääkis (jutustas):
 „Meie elame (alates) pidevas hirmus. Inimesed, (koerad)
penid (krantsid, pitsud) , kiskjad ja kotkad hävitavad meid.” Kõik (kurtsid)
kaebasid (hädaldasid) oma rasket elu. Nad (ruttasid) kiirustasid (tõttasid)
 järve äärde ennast uputama. Konnad (märkasid) nägid
 jäneste lähenemist ja hüppasid (kiiresti) ruttu vette. Jänesed
 tundsid head meelt: „Konnad elavad meist veel (halvemini) kehvemini .
 Nad (kardavad) pelgavad isegi meid!” (viletsamini)

③ Uuri tabeli pealkirju. Täida tabel.

Vastandsõna	Sõna	Lähedase tähendusega sõna
puhas (valge)	must	määrdunud (tume)
peenike	paks	tüse, priske
külm	kuum	tuline, palav
seisab, kõnnib	jookseb	lippab, silkab
nutab	naerab	itsitab
poiss	tüdruk	plika, tütarlaps
ostja	müüja	kaupmees

HARJUTUS 2

Õpilased sooritavad harjutuse iseseisvalt.
 Seejärel lasta õpilastel oma tööd pinginaabriga võrrelda.
 Kui leitakse erinevusi, siis lasta õpilastel oma valikuid selgitada.

HARJUTUS 3

Õpilased sooritavad harjutuse iseseisvalt.
 Sama tabelit võib täita tahvlil ja õpilased täiendavad seda.

Sõnal **must** on kaks tähendust – värvus ja määrdumus (kui millegi puhtus jätab soovida).
 Õpetaja võiks seda selgitada. Tabeli täitmisel tuleks jälgida, et lähtutaks ühest tähendusest.
 Kas puhas / must / määrdunud või valge / must / tume (pigimust, öömust, varesekarva).

KORDAMINE

- ① Kirjuta lünka õige pikkusega täishäälik. Sulgudesse kirjuta mõistatuse vastus.

1. Õues mäena, toas v **ee** na? (**lumi**) 2. Soomem **aa** l raiutakse puid, laastud l **e** ndavad siia? (**lumesadu**) 3. J **ä** nes j **oo** kseb jääda m **öö** da, s **a** ba sõidab saari m **öö** da? (**tuisk**) 4. Igavene t **ü** nnikene, p **oo** leaastane kaanekene? (**jää järve peal**) 5. M **ee** s **e** hitab k **i** rveta s **i** lla? (**pakane**)

- Missuguse aastaaja kohta need mõistatused sobivad? **Talve.**
- Kirjuta mõistatused vihikusse. Pane pealkirjaks „Mõistatused”.

- ② Leia liitsõnad ja tõmba neile joon alla.

Spordiväljaku kõrval käib kibe ehitustöö. Siia rajatakse kolmekorruselist elumaja. Juba varahommikul saavad veoautod ehitusplatsile. Need toovad kruusakoormaid, silikaatkive, raudlatte, telliseid, tsemendikotte ja muud ehitusmaterjali. Ehitustöölised töötavad hilisõhtuni.

- ③ Kirjuta sõna algusesse õige täht.

(J,j) **J**aanuari alguses olime (O,o) **O**tepääl suusalaagris. Laager kestis (E,e) **e**smaspäevast (R,r) **r**eedeni. (T,t) **T**eekond (R,r) **R**akverest (O,o) **O**tepääle oli väga pikk. (S,s) **S**õitsime läbi mitme (M,m) **m**aakonna: kõigepealt (L,l) **L**ääne-(V,v) **V**irumaalt (J,j) **J**õgevamaale, siis (T,t) **T**artumaale ja sealt (V,v) **V**algamaale. (V,v) **V**äike-(M,m) **M**aarjast võtsime peale meie treeneri (R,r) **R**ein (E,e) **E**esmäe. (S,s) **S**pordilaagris oli väga põnev.

Teema: KORDAMINE, TV lk 7–8

EESMÄRK

Korrata täishääliku pikkust.
Arendada mõistatuste lahendamise oskust.
Kinnistada vigadeta ära kirja oskust mõistatuste kirjutamisel vihikusse.
Korrata liitsõna mõistet.

IKT

Eesti rahvakalender
https://et.wikipedia.org/wiki/Eesti_rahvakalender#M.C3.A4rts

HARJUTUS 1

Enne harjutuse sooritamist tuletada meelde täishäälikud.
Õpilased sooritavad harjutuse iseseisvalt.
Pärast loetakse mõistatused ette ja ka vastus.
Arutatakse, missuguse aastaaja kohta need mõistatused on.
Mõistatused kirjutatakse ka vihikusse. **NB!** Tähelepanu ära kirjale.

HARJUTUS 2

Enne harjutuse sooritamist tuletada meelde liitsõna mõistet.
Õpilased sooritavad harjutuse iseseisvalt.
Selles harjutuses on 14 liitsõna.

HARJUTUS 3

Tuletatakse meelde, millal kasutatakse suurt algustähte (nimed, lause algus) ja millal väikest algustähte.

- ④ Lahenda ristsõna. Pane tähed õigesse järjekorda ja sa saad teada kuude rahvapärased nimetused.

jaanuar	NÄÄUUKIR	N Ä Ä ¹³ R I K U U
veebruar	KÜÜNUAKUL	K Ü Ü N L ⁷ A K U U
märts	SATKUPUUA	P A A S T U K U U
aprill	JÜUIRUK	J Ü ¹ R I K U U
mai	KULHUEE	L ⁹ E H E K U U
juuni	UNIKJAUUA	J ⁵ A A N I K U U
juuli	KNEHUIUA	H E I ¹⁰ N A K U U
august	LÖKUSKUUI	L Õ I K U S ⁶ K U U
september	KUILKUIMH	M I ³ H K L I K U U
oktoober	NUKAIIVU	V I I N ² A K U U
november	LATKUVEU	T A L ⁴ V ¹² E K U U
detsember	JÕUKUULU	J Õ U ⁸ L U K U U

Ristsõna vastus

R	A	H	V	A	K	A	L	E	N	D	E	R
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

- Abi leiad internetist otsisõnaga *Eesti rahvakalender*.

HARJUTUS 4

Õpilased võivad nuputada iseseisvalt või otsida kuude rahvapärased nimetusi internetist.

Internetist leiab abi otsingusõnaga *Eesti rahvakalender*.

5. ISESEISEV TÖÖ

Kuulamisharjutus „Korstnapühkija Kaarel”.
1. Kuula teksti ja otsusta, kas lause on õige või vale.

	Õige	Vale
1. Korstnapühkija Kaarel pühib tahmast puhtaks ainult korstnad.		X
2. Korstnapühkija riided on mustad, et tahm ja nõgi välja ei paistaks.	X	
3. Inimesed soovivad korstnapühkija nõöpi keerutades seda endale.		X
4. Kaarel kannab peas musta baretti.		X
5. Põranda pesi puhtaks Kaarel ise.		X

2. Täida tabel.
JAANUAR, EESTI, MATEMAATIKA, JANEK, IDA-VIRUMAA, KIRRE,
EESTI KEEL, SAAREMAA, ANN-MARII, KÄRDLA, REEDE

Väikese algustähega	Suure algustähega
jaanuar	Eesti
matemaatika	Janek
kirre	Ida-Virumaa
eesti keel	Saaremaa
reede	Ann-Marii
	Kärdla

Teema: 5. ISESEISEV TÖÖ, TV lk 9–10

Kuulamisharjutus „Korstnapühkija Kaarel”

KUULAMISHARJUTUSE TEKST

Margit Saluste raamatust „Kõik tööd on head”, lk 36.

Korstnapühkija Kaarel pühib tahmast puhtaks korstnad, pliidad, ahjud ning kaminad.
Selleks, et tahm ja nõgi välja ei paistaks, on tema riided musta värvi. Edevaks teevad tema riietuse vahva torukübar ja kuue ees olevad kuldsed nõöbid.
Kui Kaarel käib mööda linnatänavat, keerutavad inimesed tema kuldseid nõöpe, sest see toob õnne.
„Oi, millised märdunud jäljed!” kurjustab korstnapühkija naine Kirsi, märgates esikus poriseid jalajälgi.
„Vabandust, pesen kohe ära!” vabandab Kaarel.
„Pole midagi! Pesen ise, mul tuleb see paremini välja,” leebub Kirsi.

3. Kirjuta liitsõnaga.

riiul raamatute jaoks – raamaturiiul

hari hammaste pesemiseks – hambahari

lind, kes lendab talveks lõunasse – rändlind

leib, milles on seemned – seemneleib

mäng, mida mängitakse arvutis – arvutimäng

4. Kirjuta lünka sobiv täishäälik ühe või kahe tähega.

P a kane on väljas. T a m aa lib akendele j ää lilli. Ta näpistab
k oo li ruttavatel l a stel ninaotsi. Väljas j oo ksevad p a kasepoisid
tuisut aa diga ja t uu leeidega võidu. Varsti läheb m ö ll lahti. Tuiskab
nii, et ei s aa silmigi a vada.

5. Sõnasta lause ümber. Jälgi, et mõte ei muutuks.

Näide. Talvel riietu paksemalt kui suvel. *Suvel riietu õhemalt kui talvel.*

Juuni on pärast maid. Mai on enne juunit.

Jüri on pikem kui Marco. Marco on lühem kui Jüri.

Mere ääres on tuulisem kui metsas. Metsas on vaiksem kui mere ääres.

Väike Riin on usinam kui Mari. Mari on laisem kui väike Riin.

Minu hinnang oma tööle.

Oskan hästi _____

_____

Pean veel harjutama _____

_____

NIMISÕNA. AINSUS JA MITMUS

①. Loe teksti.

Jüri ja Jaan võtsid suusad ja sõitsid männikusse. Küll mets oli vaikne! Jüri näitas Jaanile, kuhu jänes oli jäljed jätnud. Lumi pudenes männi otsast. Kes viskas? Kas see oli orav? Lapsed otsisid silmadega oravat. Aga teda polnud kuskil. Koju sõites nägid poisid, kuidas metskitsed jooksid üle tee.

②. Kirjuta eelmise harjutuse allajoonitud sõnad tabeli õigesse tulp.

Kes?	Mis?
jänes	suusad ▲
orav	mets
lapsed ▲	jäljed ▲
poisid ▲	lumi
metskitsed ▲	

Nimisõnad on sõnad, mis **tähistavad olendeid, esemeid ja nähtusi**. Nimisõnad vastavad küsimustele *kes?*, *mis?*, *kelle?*, *mille?*, *kellega?*, *millega?*, *kelleta?*, *milleta?*, *kellesse?*, *millesse?* jne.

③. Täida tabel.

Kes?, mis?	Kellega?, millega?	Kelleta?, milleta?	Kellesse?, millesse?
tuul	tuulega	tuuleta	tuulesse
raamat	raamatuga	raamatuta	raamatusse
memm	memmega	memmeta	memmesse

Teema: NIMISÕNA. AINSUS JA MITMUS, TV lk 11–12

EESMÄRK

Korrata mõisteid *ainsus* ja *mitmus* ja nende eristamist.

Korrata nimisõna õigekirja reeglit:

kelle?, mille?, kellega?, millega?, kelleta?, milleta?, kellesse?, millesse?

IKT

Learningapps e-harjutused

Ainsus või mitmus, sorteerimine piltide järgi (M. Aro) <https://learningapps.org/2338909>

Ainsuse ja mitmuse sõnade sorteerimine (M. Tiidrus) <https://learningapps.org/3178646>

Ainsusest mitmuse moodustamine (K. Jäätma) <https://learningapps.org/1587198>

Ainsusest mitmuse moodustamine (H. Arula) <https://learningapps.org/4602294>

Ainsusest mitmuse moodustamine <https://learningapps.org/3827283>

Mitmusest ainsuse moodustamine <https://learningapps.org/2020629>

Paaride sobitamine – ainsus mitmusega (I. Tegur) <https://learningapps.org/3059466>

HARJUTUS 1

Õpilased loevad harjutuse teksti iseseisvalt läbi.

HARJUTUS 2

Õpilased teevad harjutuse iseseisvalt.

Pärast kontrollitakse.

HARJUTUS 3

Enne harjutuse sooritamist tuletatakse meelde nimisõna õigekirja reeglit

(*kelle?, mille?, kellega?, millega?, kelleta?, milleta?, kellesse?, millesse?*).

Õpilased teevad harjutuse iseseisvalt. Pärast kontrollida.

④ Kirjuta reegel lõpuni.

Kui olendeid, esemeid või nähtusi on üks, siis on sõna **ainsuses**. Kui olendeid, esemeid või nähtusi on rohkem kui üks, siis on sõna **mitmuses**.

⑤ Leia harjutuse 2 tabelist sõnad, mis on mitmuses. Joonista nende sõnade taha roheline kolmnurk.

⑥ Kirjuta sulgudes olev sõna mitmuses.

Koju jõudes olid (poiss) **poisid** väga väsinud ja (kõht) **kõhud** tühjad. Emal olid (pannkook) **pannkoogid** ja moos laual valmis. Laual olid veel (taldrik) **taldrikud**, (kahvel) **kahvlid**, (nuga) **noad** ja (kruus) **kruusid**. Kausis olid ka (rosin) **rosinad** ja (pähkel) **pähklid**, mida oli mõnus nosida. Küll see söök maitstes hästi!

EESTI KEELES ON SÕNU, mida kasutatakse tavaliselt kas ainult ainsuses või ainult mitmuses.

Tavaliselt kasutame ainsuses	Tavaliselt kasutame mitmuses
nohu	juuksed
kõha	käärid
kuld	püksid
liiv	traksid
mööbel	prillid
piim	pähklitangid
ilmakaared: põhi, lõuna, ida,	tuulerõuged
lääs jne	jõulud
	lihavõtted

HARJUTUS 4

Tuletatakse meelde mitmuse õigekirja reegel.

HARJUTUS 5

Õpilased teevad harjutuse iseseisvalt.

Pärast kontrollida.

HARJUTUS 6

Õpilased teevad harjutuse iseseisvalt. Pärast kontrollida.

Ühiselt arutatakse, missugused sõnad on eesti keeles tavaliselt ainult ainsuses või ainult mitmuses. Tuuakse näiteid.

OMADUSSÕNA

① Loe teksti ja vasta küsimustele ühe sõnaga.

Metsas oli palju elanikke. Suvel töötasid seal virgad sipelgad, lendasid hoolsad mesilased, pinisesid sääsed ja kihulased. Ja kui palju ilusaid linde! Seal elasid vindid, väikesed põialpoisid ja lõbusad laulurästad. Soo servas kõndisid uhked kured. Põõsaste vahelt võis näha väledaid jäneseid ja oravaid. Öhtul hiilisid puude vahel kavalad rebased ja otsisid saaki.

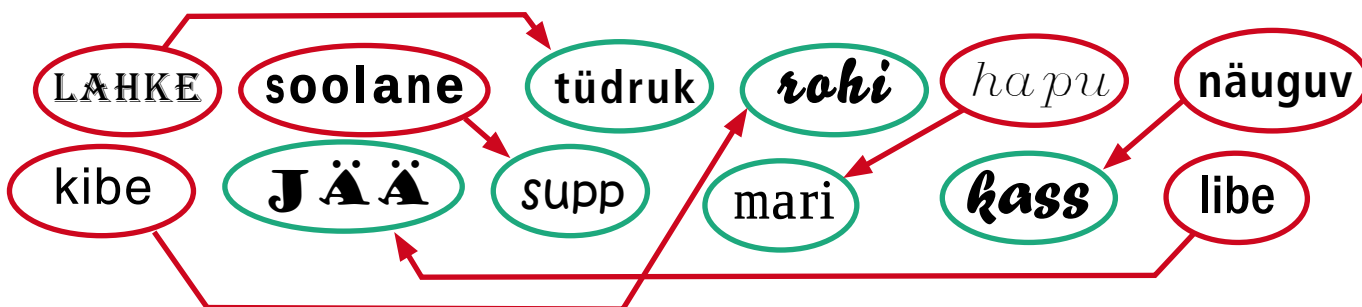
1. Missugused sipelgad töötasid suvel metsas? virgad
2. Missugused mesilased lendasid suvel metsas? hoolsad
3. Missugused linnud olid metsas? ilusad
4. Missugused põialpoisid ja laulurästad elasid metsas? väikesed, lõbusad
5. Missugused kured kõndisid soo servas? uhked
6. Missuguseid jäneseid ja oravaid oli põõsaste vahel näha? väledaid
7. Missugused rebased hiilisid öhtul puude vahel? kavalad

② Kirjuta reegel lõpuni.

Sõnad, mis näitavad olendite, esemete ja nähtuste omadusi, on omadussõnad ja vastavad küsimusele *missugune?*

③ Ümbritse omadussõnad punase joonega ja nimisõnad rohelse joonega.
Leia sobivad sõnapaarid.

Teema: OMADUSSÕNA, TV lk 13

EESMÄRK

Korrata mõisteid *omadussõna* ja *nimisõna*.

Harjutada teksti mõistmist küsimuste abil.

IKT

Loodustest <http://www.loodusheli.ee/ET/ylesanded/>

Learningapps e-harjutused

Nimisõna ja omadussõna sorteerimine (E. Silm) <https://learningapps.org/2860503>

Omadussõna märkimine tekstis <https://learningapps.org/3007354>

HARJUTUS 1

Enne harjutuse sooritamist võib õpetaja tutvustada õpilastele erinevate

loomade pilte ja helisid. Sissejuhatuseks võivad lapsed teha testi loodusheli veebilehelt.

Harjutuse sooritavad õpilased iseseisvalt.

HARJUTUS 2

Korratakse omadussõna mõistet ja selle küsimust.

HARJUTUS 3

Enne harjutuse sooritamist tuletatakse meelde nimisõna mõistet ja selle küsimusi.

Õpilased sooritavad harjutuse iseseisvalt.

Pärast harjutuse sooritamist võivad õpilased suuliselt moodustada sõnapaaridega lauseid.

TEGUSÕNA

1. Tõmba sõnadele, mis ei sobi ritta, joon alla.

leevike, inimene, roomab, ämblik, sisalik, rohukonn
 pagar, müüja, insener, näitleja, müüvad, rätsep
 käärid, hari, koputad, kruvikeeraja, nõel, haamer
 udu, soojendate, vihm, vikerkaar, härmatis, lumi

• Kirjuta välja need sõnad, mis ritta ei sobinud, ja lõpeta lause.

Sõnad roomab, müüvad, koputad,
soojendate on tegusõnad, sest nad vastavad küsimustele
mida teeb?, mida teevad?,
mida teed?, mida teete?

2. Täida tabel.

Tegusõna	Mida teeb?	Mida teevad?	Mida teed?	Mida teete?
ruttama	<i>ruttab</i>	<i>ruttavad</i>	<i>ruttad</i>	<i>ruttate</i>
laulma	laulab	laulavad	laulad	laulate
selgitama	selgitab	selgitavad	selgitad	selgitate
lugema	loeb	loevad	loed	loete
minema	läheb	lähevad	lähed	lähete

3. Leia tegusõnale lähedase tähendusega tegusõna.

meisterdab – valmistab, sepitseb räägivad – jutustavad, kõnelevad
 magate – uinute, põõnate söövad – einestavad, toituvad
 nutan – pirisen, itken, tõinan kiirustame – ruttame, tõttame

Teema: TEGUSÕNA, TV lk 14–16

EESMÄRK

Korrata tegusõna mõistet ja tegusõnale vastavaid erinevaid küsimusi.
 Kinnistada tegusõnade pööramise oskust vastavalt küsimustele.
 Harjutada ajavorme – olevikku ja minevikku.

IKT

Learningapps e-testid

Nimisõna, omadussõna ja tegusõna sorteerimine (S. Merzin)

<https://learningapps.org/3348645>

Tegusõna pöörded olevikus, sorteerimine (E. Laul) <https://learningapps.org/3134966>

Tegusõna. Olevik ja minevik <https://learningapps.org/1920242>

HARJUTUS 1

Õpilased sooritavad harjutuse iseseisvalt. Pärast kontrollitakse.

Õpilased põhjendavad suuliselt, miks nad sõnale joone alla tõmbasid.

Teistele sõnadele leida üldnimetus.

HARJUTUS 2

Õpilased sooritavad harjutuse iseseisvalt.

Pärast kontrollitakse.

HARJUTUS 3

Õpilased sooritavad harjutuse iseseisvalt.

Vastuseid jagatakse klassiga.

④ Kirjuta tegusõnale õige lõpp.

Õues saja**b**_____ laia lund. Poisid mängi**vad**_____ lumesõda ja
kelguta**vad**_____. Ema hüüa**b**_____ Jaani ja Joosepi tuppa. Ta küsi**b**_____:
„Kas te taha**te**_____ vanaema juurde tulla? Vanaema vaja**b**_____ puude
tassimisel abi.” Lapsed nõustu**vad**_____ minekuga ja pane**vad**_____ selga
kuivad riided. Pärast tööd räägi**b**_____ vanaema huvitavaid jutte vanast
ajast. Kuidas sina vanaema aita**d**_____?

⑤ Täida tabel.

Omadussõna	Tegusõna
puhas	sa <i>puhastad</i>
kiire	te kiirustate
hiiliv	me <i>hiilime</i>
nuttev	ta nutab
hooliv	ma <i>hoolin</i>
lõbus	nad lõbutsevad

Tegusõnad on kas olevikus või minevikus.

Kui tegevus toimub praegu, on tegusõna olevikus.

Näiteks: praegu ma *naeran*, sa *küsid*, ta *vaikib*, me *mängime*,
te *istute*, nad *jooksevad*.

Kui tegevus toimus varem, on tegusõna minevikus.

Näiteks: eile ma *naersin*, sa *küsisid*, ta *vaikis*, me *mängisime*,
te *istusite*, nad *jooksid*.

HARJUTUS 4

Õpilased sooritavad harjutuse iseseisvalt.

Pärast kontrollitakse.

HARJUTUS 5

Puuduvad omadussõnad leitakse koos klassiga.

Sobivad tegusõnad leiavad õpilased iseseisvalt.

Tähelepanu pöörata õigekirjale.

⑦ Leia lausest tegusõna ja tõmba sellele joon alla. Kirjuta lause minevikus.

Näide. Pärast kooli me tegeleme oma lemmiktegevustega.

Pärast kooli me tegelesime oma lemmiktegevustega.

1. Mina tegelen meelsasti puutööga.

Mina tegelesin meelsasti puutööga.

2. Kas sa õpid 3. klassis inglise keelt?

Kas sa õppisid 3. klassis inglise keelt?

3. Meie klassi Riina laulab mudilaskooris.

Meie klassi Riina laulis mudilaskooris.

4. Kas te mängite selles koolinoorte orkestris?

Kas te mängisite selles koolinoorte orkestris?

5. Rahvatantsijad käivad treeningutel üks kord nädalas.

Rahvatantsijad käisid treeningutel üks kord nädalas.

⑧ Tõmba maha sõna, mis ei sobi lausesse.

Miku kassile meeldib vanaema lõngakera ~~keerutama~~ / keerutada.

Vanaema koob / ~~koovad~~ Mikule uued käpikud.

Mikk armastab väga lumega ~~mängib~~ / mängida.

Koos sõpradega on Mikul tore ~~suusatama~~ / suusatada ja ~~kelgutama~~ / kelgutada.

Miku isa ütleb ka, et õues on väga tervislik sportida / ~~spordime~~.

Ainult Miku kass ei taha talvel õues ~~hullama~~ / hullata.

Tema lemmikpaik ~~olema~~ / on vanaema lõngakerakorvis.

Töövihikus lk 16 on harjutuste numeratsioonis viga.

Juhtus nii, et viiendale harjutusel järgneb numbri poolest seitsmes.

HARJUTUS 7

Enne harjutuse sooritamist selgitatakse mõisteid *olevik* ja *minevik*.

Õpetaja ütleb tegusõna olevikus ja õpilased muudavad tegusõna mineviku vormi.

Harjutuse sooritavad õpilased iseseisvalt.

HARJUTUS 8

Õpilased sooritavad harjutuse iseseisvalt.

Pärast kontrollitakse.

Leida ka igale pildile tekstist sobiv lause.

KORDAMINE

1. Täida tabel.

Kes?, mis?	Kellega?, millega?	Kellela?, milleta?	Kellesse?, millesse?, kuhu?
hobused	hobustega	hobusteta	hobustesse
kastid	kastidega	kastideta	kastidesse
tee	teega	teeta	teesse
võileivad	võileibadega	võileibadeta	võileibadesse
vastlakukkel	vastlakukliga	vastlakuklita	vastlakukklisse

2. Vali lausesse sobiv sõna eelmisest harjutusest.

Meie klass läheb homme hobustega vastlasõitu tegema. Me pakime kastidesse võileivad ja termosel kuuma teega. Ükski vastlasõit ei möödu ilma vastlakuklita.

3. Kirjuta tegusõna lausesse õigesti.

Arg (kartma) kardab ka iseenda varju. Hea sõna (võitma) võidab võõra väe. Omad koerad (kiskuma) kisuvad, omad koerad (leppima) lepivad. Töö (kiitma) kiidab tegijat. Kured (minema) lähevad – kurjad ilmad, haned (minema) lähevad – halvad ilmad, luiged (minema) lähevad – lumi taga. Muna (õpetama) õpetab kana. Pada (sõimama) sõimab katelt, ühed mustad mõlemad.

Teema: KORDAMINE, TV lk 17–18

EESMÄRK

Korrata tegusõnade pööramist ja nimisõna käänamist küsimuste abil.
Kinnistada teksti mõistmist sobiva sõna leidmisega teksti lünka.
Korrata nimi-, omadus- ja tegusõna moodustamist küsimuste abil.
Harjutada lausete moodustamist etteantud küsimuse järgi.

HARJUTUS 1

Vastavalt klassi tasemele, teevad õpilased harjutuse õpetaja abiga või iseseisvalt.

HARJUTUS 2

Õpilased sooritavad harjutuse iseseisvalt.
Pärast kontrollitakse.

HARJUTUS 3

Õpilased sooritavad harjutuse iseseisvalt.
Pärast kontrollitakse ja arutatakse, mida need vanasõnad tähendavad.

Vanasõnade tähendused

Arg kardab ka iseenda varju. *Iga väike asi (pisiasi) paneb argliku inimese kartma.*
Hea sõna võidab võõra väe. *Heaga saab igast halvast asjast üle.*
Omad koerad kisuvad, omad koerad lepivad. *Sõbrad vahel tülitsevad, aga siis ka lepivad.*
Töö kiidab tegijat. *Kui tegija saab hea tulemuse, siis ta saab sellest rõõmu.*
Kured lähevad – kurjad ilmad, haned lähevad – halvad ilmad, luiged lähevad – lumi taga. *Lindude äralennu järgi võib ennustada ilma muutumist.*
Muna õpetab kana. *Õeldakse siis, kui laps õpetab täiskasvanut.*
Pada sõimab katelt, ühed mustad mõlemad. *Tülitsetes süüdistatakse ikka teist, aga tegelikult ollakse ka ise süüdi.*

4. Täida tabel.

Nimisõna <i>kes?, mis?</i>	Omadussõna <i>missugune?</i>	Tegusõna <i>mida teeb?</i>
kiirus	kiire	kiirustab
rahu	rahulik	rahustab, rahuneb
viha	vihane	vihastab
unistus, uni	unistav	unistab
sool	soolane	soolab

5. Kirjuta lause vastavalt sõnade küsimustele.

_____	_____	_____	_____
<i>missugune?</i>	<i>kes?</i>	<i>mida teeb?</i>	<i>kuhu?</i>
_____	_____	_____	_____
<i>kus?</i>	<i>mida teeb?</i>	<i>missugune?</i>	<i>mis?</i>
_____	_____	_____	_____
<i>kes?</i>	<i>mida teevad?</i>	<i>kus?</i>	<i>mida?</i>

6. Pane tähed järjekorda nii, et saaksid riietuseseme, mida vajad talvel.

MUUSA SÜST	suusamüts
LABIDA KAND	labakindad
VALE JOPET	talvejope
LAS PEATAVAD	talvesaapad
SUUDA KÜPSIS	suusapüksid

HARJUTUS 4

Õpilased sooritavad harjutuse iseseisvalt.
Pärast kontrollitakse.

HARJUTUS 5

Harjutus on loovharjutus.
Enne harjutuse tegemist tuletatakse meelde õigekirja reeglid.

HARJUTUS 6

Nuputamisülesanne kiirematele.

6. ISESEISEV TÖÖ

Kuulamisharjutus „Turvalised talverõõmud”.

1. Kuula teksti ja täida lüngad.

Väljas on tore mängida, sest talv on mõnus aastaaeg. Aga talvel võivad tänavatel olla mõned ohud. Kõrged lumehanged on ohtlikud, sest autojuhid ei näe nende tagant lapsi. Kui kelgutad sõidutee läheduses, võid kogemata libiseda teele (sõiduteele, autoteele). Talvel pidurdab auto pikemalt, sest teed on libedad ja lumised. Bussi sisenedes ole ettevaatlik (tähelepanelik), sest astmed on libedad. Kui käitud reeglite järgi (turvaliselt, ohutult), siis on õues mõnus mängida.

2. Loe vastus ja moodusta sobiv küsimus.

Kes naudivad talverõõme?

Lapsed naudivad talverõõme.

Mis on ohtlikud?

Kõrged lumehanged on ohtlikud.

Kes ei näe lumehangede tagant lapsi?

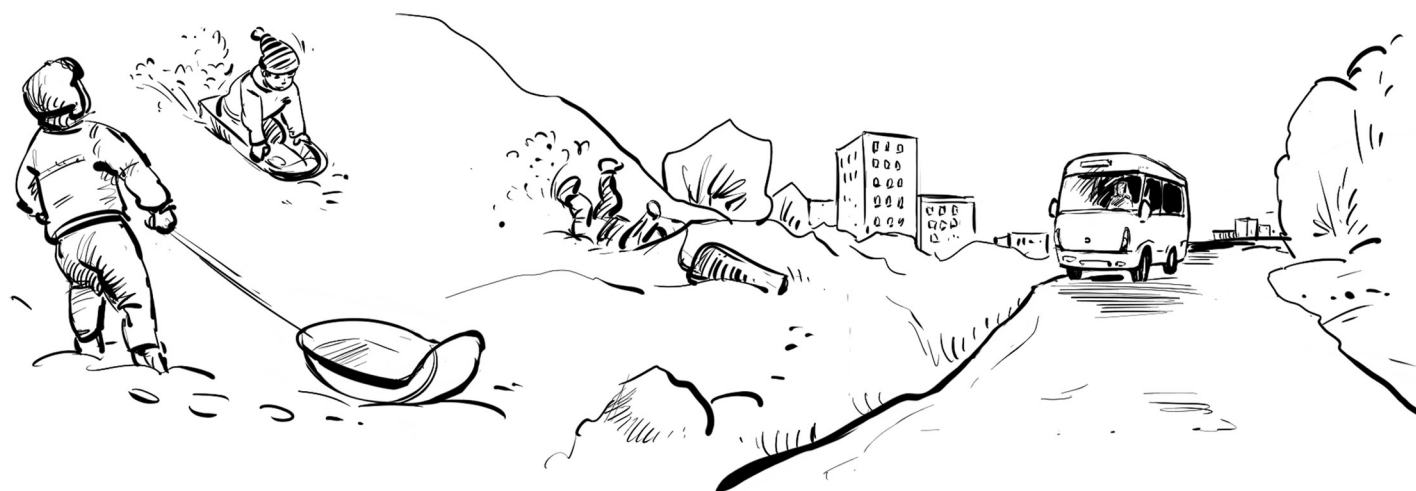
Autojuhid ei näe lumehangede tagant lapsi.

Mille läheduses peab

Sõidutee läheduses peab

kelgutama ettevaatlikult?

kelgutama ettevaatlikult.

Teema: 6. ISESEISEV TÖÖ, TV lk 19–20

Kuulamisharjutus „Turvalised talverõõmud”

KUULAMISHARJUTUSE TEKST

Õues möllamiseks ja sportimiseks on talv mõnus aastaaeg, kuid peab teadma, kus võivad varitseda ohud. Lumehanged võivad olla ohtlikud sõidutee ületamisel. Sageli on lumehanged nii kõrged, et autojuhid ei märka nende tagant lapsi. Sõidutee läheduses on ohtlik suusatada ja kelgutada, sest võid kogemata sõiduteele libiseda. Kelgutama ja suusatama peab selleks ettenähtud kohtades. Talvel on teed lumised ja libedad. Autol on peatumiseks vaja pikemat maad kui suvel. Talvel tuleb olla ettevaatlik ka bussi sisenedes ja sealt maha tulles, sest teed ja bussi astmelauad võivad olla libedad. Pea need reeglid meeles, siis naudid turvalisi ja sportlikke talverõõme!

HARJUTUS 2

Veel vastusevariante.

1. **Lapsed naudivad talverõõme.**

Mida naudivad lapsed? Mida teevad lapsed?

2. **Kõrged lumehanged on ohtlikud.**

Missugused lumehanged on ohtlikud?

Missugused on kõrged lumehanged?

3. **Autojuhid ei näe lumehangede tagant lapsi.**

Keda autojuhid lumehangede tagant ei näe?

4. **Sõidutee läheduses peab kelgutama ettevaatlikult.**

Kus peab kelgutama ettevaatlikult?

Mida peab tegema sõidutee läheduses (ettevaatlikult)?

Kuidas peab sõidutee läheduses kelgutama?

3. Loe teksti. Kirjuta allajoonitud sõnad tabelisse õige pealkirja alla.

Helkurid võivad olla erineva kujuga: ümmargused, kandilised või loomakujulised. Iga helkur särab pimedas siis, kui tuled talle peale paistavad. Sellist säravat helkurit märkab iga autojuht. Helkuri kinnitame jope külge paremale poole nii, et see jope ääre alt välja paistab. Helkur peab rippuma tugeva nööri otsas, samuti võib see olla kinnitatud tossude, jope või pükste ääre külge. Maanteel tuleb kõndida vasakpoolisel teepeenral, näoga lähenevate autode suunas.

Nimisõnad	Omadussõnad	Tegusõnad
helkurid	ümmargused	särab
tuled	säravat	paistavad
autojuht	tugeva	kinnitame
jope		

4. Tõmba õigele lauselõpule joon alla.

- A. Helkurid on

erineva kujuga / ühesuguse kujuga.
- B. Helkurid säravad

siis, kui tuled neile peale paistavad /
kogu aeg ja igal pool.
- C. Helkurit peab pimedal ajal märkama

iga jalakäija / iga autojuht.
- D. Maanteel tuleb kõndida teepeenra

paremal pool / vasakul pool.

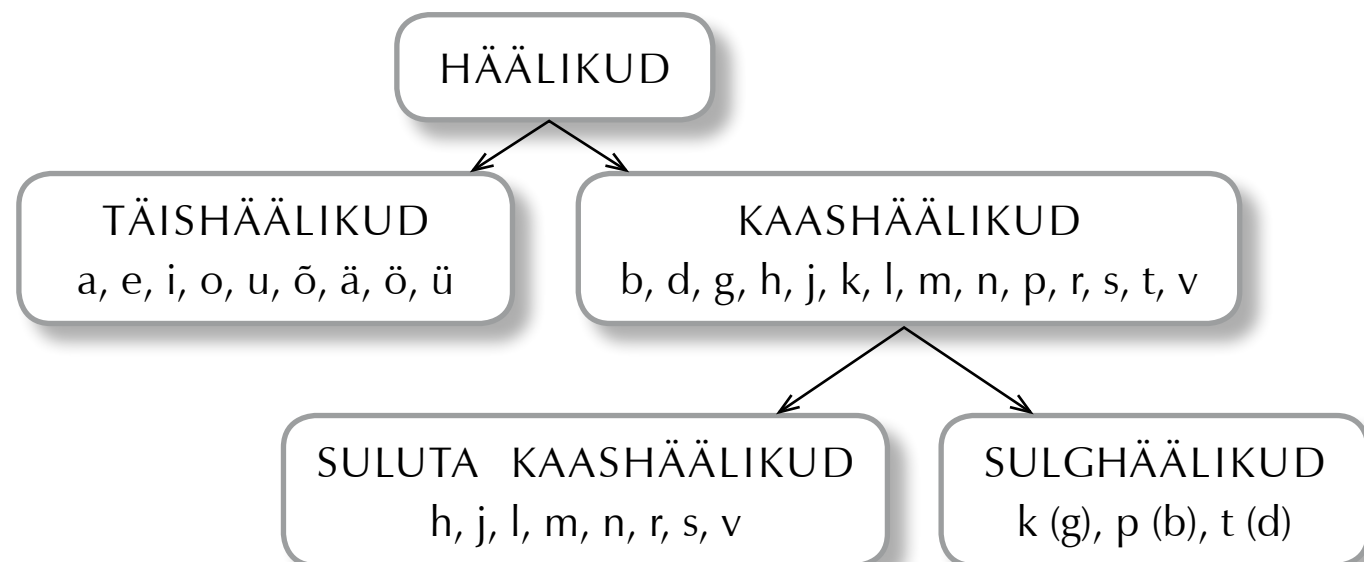

Minu hinnang oma tööle.

Oskan hästi _____
_____

Pean veel harjutama _____
_____

SULGHÄÄLIKUD JA NENDE PIKKUSED

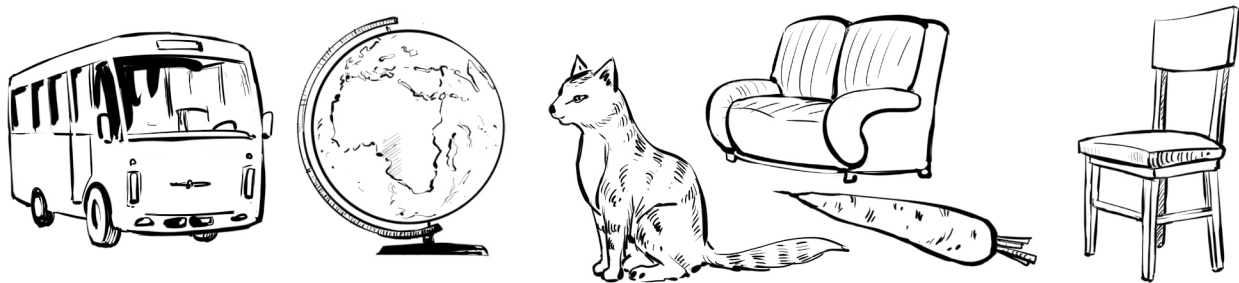

① Kirjuta reegel lõpuni.

Häälikud jaotatakse täishäälikuteks ja kaashäälikuteks.
Kaashäälikud jaotatakse suluta kaashäälikud ja sulghäälikud.

② Kirjuta, mis on pildil.

buss gloobus kass diivan porgand tool

• Kõik need sõnad algavad sulg häälikuga.

Teema: SULGHÄÄLIKUD JA NENDE PIKKUSED, TV lk 21–22

EESMÄRK

Korrata häälikurühmade jaotust.

Kinnistada erinevate häälikurühmade leidmist.

Tutvustada sulghääliku kolme pikkust.

IKT

Learninapps e-harjutused

Häälikute rühmitamine (sorteerimine) <https://learningapps.org/4076723>

HARJUTUS 1

Enne harjutuse sooritamist tuletatakse meelde häälikute rühmad.

Sulghäälikute hääldamisel tekib huultel või suus sulg, takistus.

HARJUTUS 2

Õpilased sooritavad harjutuse iseseisvalt.

Pärast kontrollitakse.

NB! Kui joontele ei mahu ühte ritta kirjutama, siis võib lasta õpilastel joonida ühe rea juurde (olemasoleva alla).

3. Täida tabel.

Sõnas on	täishäälikuid,	suluta kaashäälikuid,	ja sulghäälikuid.
sepik	<i>e, i</i>	<i>s</i>	<i>p, k</i>
käbid	ä, i		k, b, d
trummar	u, a	r, m, r	t
meepurk	e, u	m, r	p, k
kummel	u, e	m, l	k
selgroog	e, o	s, l, r	g, g

4. Loe sõnapaarid kõigepealt ülevalt alla, siis vasakult paremale.

LÜHIKE	PIKK	ÜLIPIKK
(väike) tigu	(võtab) tiku	(tõmbab) tikku
(hobuse) kabi	kapi (all)	(peitis) kappi
kadus (ära)	(maja) katus	kattus (lumega)

5. Täienda reeglit näidetega.

Lühike sulghäälik kirjutatakse **g**-, **b**- või **d**-ga.
Näiteks: **tigu, kabi, kadus**.

Pikk sulghäälik kirjutatakse **k**-, **p**- või **t**-ga.
Näiteks: **tiku, kapi, katus**.

Ülipikk sulghäälik kirjutatakse **kk**-, **pp**- või **tt**-ga.
Näiteks: **tikku, kappi, kattus**.

HARJUTUS 3

Harjutuse teevad õpilased iseseisvalt.
Pärast kontrollitakse rühmas või naabriga.

HARJUTUS 4

Õpilastele selgitatakse, et *g, b, d* on lühike sulghäälik.
K, p, t on pikk sulghäälik ja kirjutatakse ühe tähega.
Kk, pp, tt on ülipikk sulghäälik ja kirjutatakse kahe tähega.

HARJUTUS 5

Harjutus tehakse koos klassiga.
Näiteid võib tuua harjutusest 4 või leida uusi sõnu.

SULGHÄÄLIKU PIKKUS: *b, p, pp*

① Muuda sulghääliku pikkust.

Lühike	Pikk	Ülipikk
habe	hape	happe
(subi)	supi	suppi
tibu	tipu	tippu
kabi	kapi	kappi
libe	(lipe)	lippe

- Millistel sõnadel puudub tähendus? Pane need sõnad sulgudesse.
- Vali tabelist kolm erineva sulghääliku pikkusega sõna ja moodusta nendega laused.

② Vali lausesse õige sõna.

kabi
kapi
kappi

Õpilased panevad vesivärvid **kappi**.

Varsa **kabi** on kevadekuulutaja, mis armastab õitseda vee-
kogude ääres. Kõõgi kollane **kapi**uks on katki läinud.

leba
lepa
leppa

Vanaema taluõue väravas kasvab kaks suurt **leppa**.

Lepapuu on hea küttepuu. Ära hommikul voodis kaua
leba!

käbi
käpa
käppa

Orav armastab närida **käbi**.

Meie koer oskab anda **käppa**.

Musta kassipoja **käpa** peal on suur valge täpp.

Teema: SULGHÄÄLIKU PIKKUS: *b, p, pp*, TV lk 23

EESMÄRK

Tutvuda sulghääliku *p* kolme pikkusega.

Õppida erineva sulghääliku *p* pikkusega sõnu lauses õigesti kasutama.

IKT

Learninapps e-harjutused

Sõnasse õige pikkusega sulghääliku märkimine sõnas <https://learningapps.org/4534167>

(K. Mellik) <https://learningapps.org/1339081>

HARJUTUS 1

Harjutust tehakse koos klassiga.

Et hääliku pikkuseid paremini kuulama õppida, tuleb pärast tabeli täitmist sõnu lugeda
ülevalt alla ja siis vasakult paremale. Pöörata tähelepanu hääliku pikkusele.

Arutatakse, millistel sõnadel puudub tähendus.

Need sõnad pannakse sulgudesse.

Pärast võib moodustada lauseid suuliselt või kirjutada vihikusse.

HARJUTUS 2

Harjutust sooritavad õpilased iseseisvalt.

Pärast on vaja kindlasti kontrollida.

Pöörata tähelepanu hääliku pikkusele.

SULGHÄÄLIKU PIKKUS: *d, t, tt*

① Muuda märgitud sõnas sulghääliku pikkust nii, et see sobiks väljendisse.

voodi <u>kate</u>	kade poiss	võti <u>kadus</u>	maja katus
pikk <u>rada</u>	ostis ratta	<u>koti</u> sang	pani kotti
jooksid <u>ritta</u>	pikk rida	imeb <u>lutti</u>	luti pesemine
mattus <u>uttu</u>	tihe udu	<u>muti</u> nina	nägi mutti

② Kirjuta lünka sobiv sõnapaar eelmisest harjutusest.

Poisid sõitsid metsas mööda **pikka rada**. Ema
pani kotti oma spordiriided ja läks spordisaali
 treeningule. Väike beebi **imeb lutti**, et rahulikult uinuda.
 Isa ja Kaarel parandavad vanaema **maja katust**.
 Tõnu **ostis ratta** ka oma väikesele õele.
 Õhtul vaibus tuul ja meri silmapiiril **mattus uttu**.
 Mihkel ei jaga oma komme õega, sest ta on **kade poiss**.

③ Kirjuta lünka *d, t* või *tt*.

Ma **t** i la **d** us latid ri **tt** a. Ma **d** is pani ra **tt** ale uued kummid.
 Naabrite ra **t** as ka **d** us poe juurest ära. Ka **t** i võ **tt** is ko **t** ist
 pinali ja raamatu. Väike ti **tt** imes lu **tt** i. Suures po **t** is keeb maitsev
 supp. Taat pani oma koera ke **tt** i. Kü **tt** kü **tt** is metssigu. Too re **d** el
 ja roni kiiresti ka **t** usele! Metsas punetasid mä **tt** al küpsed pohlad.

Teema: SULGHÄÄLIKU PIKKUS: *d, t, tt*, TV lk 24

EESMÄRK

Tutvuda sulghääliku *t* kolme pikkusega.

Õppida erineva sulghääliku *t* pikkusega sõnu lauses õigesti kasutama.

IKT

Learninapps e-harjutused

Õige pikkusega sulghääliku märkimine sõnas

<https://learningapps.org/4534243>

(K. Mellik) <https://learningapps.org/1339450>

(K. Mellik) <https://learningapps.org/1336400>

HARJUTUS 1

Harjutust tehakse koos klassiga.

Pärast harjutuse sooritamist lugeda sõnapaare ja kuulata sulghääliku pikkuse muutust.

Sõnapaaridega võib suuliselt moodustada lauseid.

HARJUTUS 2

Harjutust sooritavad õpilased iseseisvalt.

Pärast on vaja kindlasti kontrollida.

HARJUTUS 3

Harjutuse sooritavad õpilased iseseisvalt.

Pärast on vaja kindlasti kontrollida.

Pöörata tähelepanu hääliku pikkusele.

NB! Nimede *Madis*, *Matis*, *Mattis* puhul on kõik pikkused õiged, samuti on õiged nii *Kadi* kui ka *Kati*.

SULGHÄÄLIKU PIKKUS: *g, k, kk*

①. Jooni alla lausesse sobiv sõna.

Ema unustas (tigu / tikud / tikku) lauale. Väikesed lapsed ei tohi (tigu / tikud / tikku) tõmmata. Mööda naabermaja seina ronis üles (tigu / tikud / tikku).

Vanal tarel on madal (lagi / laki / lakki). Palun (lagi / laki / lakki) meie mööbel ilusaks! Isa ei leidnud poest sobivat (lagi / laki / lakki).

Madli väikesel nukul pole (tegi / teki / tekki). Vanaema (tegi / teki / tekki) nukule villasest lõngast (tegi / teki / tekki).

Selle (lugu / luku / lukku) võti ei keera enam ust (lugu / luku / lukku). Isa jutustas lastele põnevat (lugu / luku / lukku).

Kibuvitsal on väga teravad (ogad / okas / okka). Kuusk ja mänd on igihaljad (oga / okas / okka)puud. Rain leidis oma jope taskust männi(oga / okas / okka).

②. Paranda vead ja kirjuta harjutus õigesti vihikusse.

Noorkotkad lähevad **matkale**. Nad võtavad **kaasa** nii palju **kui** vajalik ja nii vähe kui võimalik. **Igaühel** on kindlasti seljakotis **kompass, tikud, taskunuga** ja -lamp. Lisaks on neil **telk** ja **magamiskott**.

Poisid otsustasid jääda **laagrisse metsatuka** lähedale. Nad korjavad **hagu**, et teha **lõke**. **Ago** ja **Mikk** istuvad **lõkke** ääres ja valvavad laagrit ning **lõket**.

Varsti on **lõkkes** ainult **tukid**. Poisid segavad **kepiga tukke**.

- Kas leidsid 22 viga?

Teema: SULGHÄÄLIKU PIKKUS: *g, k, kk, TV lk 25*

EESMÄRK

Tutvuda sulghääliku **k** kolme pikkusega.

Õppida erineva sulghääliku **k** pikkusega sõnu lauses õigesti kasutama.

Õppida tekstist viga leidma, toetudes õpitud reeglitele ja hääliku pikkustele.

IKT

Learninapps e-harjutused

Õige pikkusega sulghääliku märkimine sõnas

<https://learningapps.org/4534057>

<https://learningapps.org/4583248>

(K. Mellik) <https://learningapps.org/1339501>

HARJUTUS 1

Enne harjutuse sooritamist kirjutab õpetaja harjutuses sulgudes olevad sõnad tahvlile ja õpilased loevad neid sõnu, jälgides sulghäälikute erinevaid pikkusi.

Sõnad: *tigu – tiku – tikku, lagi – laki – lakki, tegi – teki – tekki,*

lugu – luku – lukku, oga – okas – okka.

Selgitada ka sõnade tähendusi. Moodustada sõnadega näitelauseid.

HARJUTUS 2

Teksti parandamiseks on kaks võimalust.

1. Õpilased parandavad vigase sõna töövihikus.

2. Õpilased tõmbavad vigasele sõnale töövihikus joone alla ja kirjutavad laused õigesti vihikusse.

Vigaseid sõnu on 22, küsimus harjutuse lõpus on selleks, et õpilased saaksid oma tööd ise kontrollida.

KORDAMINE

① Täida lüngad.

b Epu toas on kõrge mööbel ja triibuline vaip. Õhtuti
p mängib ta vennaga kabet. Epp paneb nupud
pp kappi. Kapist leiab ta papp-raamatu „Tibu”. Tüdruk
 lappab seda väga vana raamatut. See on põnev raamat.

d Vanaisa oli kodus ja parandas oma ratast. Äkki

t kadus päike ja õues algas vihmasadu. Isa tuli kiiresti

tt rattaga töölt koju. Ema kattis ruttu laua. Pliidil

kees supp suures potis. Ära seda potti lauale veel tõsta!

g Kägu kukkus kuuse otsas. Päike kiirgab oma
k eredaid kiiri aknast tuppa. Ragne võtab nuku ja
kk teki ning silkab lakka mängima. Aga õues nokib
kukkteri. Ragne kardab kukke. Ära karda, kuked
on uhked kodulinnud.

② Kirjuta õige sõnavorm.

Vihma (hakkama) hakkas sadama nagu oavarrest.
mida tegi?

Kollase kõhuga linnuke (nokkima) _____ **nokib** _____ seemneid.
_____ *mida teeb?*

Teema: KORDAMINE, TV lk 26–27

EESMÄRK

Harjutada sulghääliku pikkuse muutmist ja selliste sõnadega lausete moodustamist.

Harjutada õige tegusõna vormi moodustamist lauses.

Korrata vöörsõnu ja nende tähendusi.

Arendada kaardilt kohanimede leidmise oskust.

IKT

<https://www.google.com/maps>

HARJUTUS 1

Õpilased sooritavad harjutuse iseseisvalt.

Pärast kontrollitakse ja pööratakse tähelepanu sulghääliku pikkustele sõnades.

HARJUTUS 2

Tuletatakse meelde tegusõna vormi moodustamist vastavalt küsimusele.

Õpetaja kirjutab tahvlile tegusõnu, näiteks LAULMA ja selle sõna ümber erinevaid küsimusi: *mida teeb?*, *mida teete?* *mida tegi?* *mida tegite?* jne.

Õpilased moodustavad küsimusele vastavaid tegusõnavorme.

Seejärel teevad õpilased harjutuse iseseisvalt ja siis kontrollitakse.

Lapsed (õppima) _____ **õppisid** _____ eile laulutunnis uue laulu.
mida tegid?

Sõbrad riidleavad, sõbrad (leppima) _____ **lepivad** _____ .
mida teevad?

Kalamehed (tõttama) _____ **tõttavad** _____ varavalges kalale.
mida teevad?

Müüja (võtma) _____ **võtab** _____ riiulilt katkise jahukoti.
mida teeb?

③ Kirjuta lünka sõna nii, et see sobiks lausesse.

gramm, šokolaad, direktor, šampoon, bassein, dressid, garderoob, detsember, gripp

Möödas on külm _____ **detsembri** kuu. Lapsed külastavad sageli kooli _____ **basseini** _____. Pärast ujumist pesevad nad pead **šampooniga** _____ ja riietuvad _____ **garderoobis** _____. Nii mõnigi laps paneb selga _____ **dressid** _____, et külastada spordiringi. Sportlikud lapsed ei haigestu _____ **grippi** _____. Ka _____ **direktor** _____ kiidab sportlikke lapsi. Ta premeerib lapsi _____ **šokolaadiga** _____, mis kaalub 100 _____ **grammi** _____.

④ Uuri Eesti kaarti. Kirjuta tabelisse *k*-, *p*- ja *t*-ga algavaid kohanimesid.

K	P	T

HARJUTUS 3

Tuletatakse meelde võõrsõnade õigekirja ja võõrsõnade tähendusi.
Pärast sooritavad õpilased harjutuse iseseisvalt ja seejärel kontrollitakse.

HARJUTUS 4

Tuletatakse meelde kohanime õigekirja.
Õpilased võivad kasutada õpilaspäeviku kaarti või Google Mapsi kaarti tahvlis või arvutis kas iseseisvalt või koos õpetajaga.

7. ISESEISEV TÖÖ

1. Kuulamisharjutus „Laps ja raamat”.

A. Kuula kahekõnet ja pane laused õigesse järjekorda.

2.	Hoian sind oma pea kohal, sest vanemad tahavad, et ma targaks saaksin.
4.	Miks sa nii kade oled ja oma tarkust minuga ei jaga?
1.	Raamat, tule siia!
5.	Tarkus tuleb suure tööga ja laisklemine siia ei sobi.
3.	Ei laps, nii sina targaks ei saa.
6.	Kes on laisk, jääb rumalaks ning neil saab elus raske olema.

B. Leia õiged väited. Tõmba neile roheline joon ümber.

• See on kahekõne.

• Siin on kolm tegelast.

• Laps oli usin õppija.

• Siin on kaks tegelast.

• See on luuletus.

• Tegelasteks on laps ja raamat.

Teema: 7. ISESEISEV TÖÖ, TV lk 28–29

Kuulamisharjutus „Laps ja raamat”

KUULAMISHARJUTUSE TEKST

Mait Tõnissoni raamatust „Õpetlike lugude ja salvide kuldraamat”, kirjastus Tea 2017, lk 67.

Laps hüüab: „Kuule raamat, tule ruttu siia! Ma hoian sind oma pea juures, sest minu vanemad tahavad, et ma targaks saaksin.”

Raamat kostab: „Sel viisil sina küll targaks ei saa.”

Laps küsib jälle: „Mispärast ei saa? Kas sa ei või siis nii lahke olla ja oma tarkust minu pea sisse saata?”

Raamat vastab: „Kes targaks tahab saada, see peab mind suure hoolega lugema ja laisklemise üsna ära unustama. Ainult pea juurde panemine ei aita veel midagi, sest tarkus ei tule ilma õppimata kellelegi pähe.

Kõik need, kes tööd kardavad ja õppimist ei armasta, jäävad rumalaks ja saavad elus raskust tundma.”

2. Paranda vead.

Kevadel **hak**kas õitsema **varsakabi**. Panin oma **riide**d kiirustades **kappi**.

lukkasin **kapi**ukse kinni, **aga** see vajus **ikka** lahti. Kes seda **tegi**? Tõmbasin **teki** üle pea. Oli nii palav, et **teki** polnud vaja. Saunas käia on tõeline **lõbu**.

Seisin poes järjekorra **lõpus**. Uks keerati **lukku**, aga **lukuvõti** murdus.

Vanaema jutustas **mitu** toredat **lugu**. Abruka saarel **nägi**me suuri **tig**usid.

Ära **tiku** igale poole! Ago tõmbas **mitu tikku**, enne kui tule üles sai.

Kuhu küll **päike** kadus?

3. Kirjuta vanasõnadesse õige sulghäälik.

Ela õ(b / p / pp) **pp** imise tarvis ja õ(b / p / pp) **p** i elamise tarvis.

Kes püüab kõi(g / k / kk) **g** est väest, saa(b / p / pp) **b** üle
i(g / k / kk) **g** ast mäest.

Kui tahad targaks saada, siis pead õ(b / p / pp) **pp** ima.

Targaks ei sünnita, targaks õ(b / p / pp) **p** itakse.

Mida õ(b / p / pp) **p** id noores eas, seisab eluaeg sul peas.

Tee töö(d / t / tt) **d** töö ajal, aja ju(d / t / tt) **tt** u
ju(d / t / tt) **t** u ajal.

Minu hinnang oma tööle.

Oskan hästi _____

Pean veel harjutama _____

SIDESÕNAD LAUSES

- ①. Loe jutt läbi. Tõmba joon alla sõnadele, mille ees on koma.

Sääsk ja hobune
Eesti rahvajutu järgi

Kord võtsid sääsed nõuks, et nad murravad hobuse maha. Pirisejad kogunesidki suureks parveks, sest nad plaanisid koplisse lennata. Seal krõmpsutas hobune rahulikult rohtu, kuid sääsed olid oma plaanis kindlad. Sääseparv ründas hobust nii, et vaene loom oli päris hädas. Hobune vehkis sabaga, aga see ei aidanud. Siis heitis ta maha ja hakkas püherdama. Sääsed rõõmustasid väga, et nad olid saanud hobuse pikali. Palju sääski sai surma, aga üks neist jäi ellu. Kui sääseke hobuse külje alt lendu pääses, siis kuulutas ta kõigile, et sai suure vägiteoga hakkama. Mitte jõuga ei võida vastast, vaid nutikusega.

- Jutus on koma järgmiste sidesõnade ees: et, sest, kuid,
aga, siis, vaid.

- ②. Lõpeta reegel.

Sidesõnade **et, sest, kuid, vaid, aga, siis** ette pannakse lauses **koma** _____.

- ③. Kirjuta lausesse sobiv sidesõna.

Harjutame rahvastepalli, et minna võistlustele. Paul oskab palli hästi visata, aga püüab halvasti. Kui pall käest kukub, siis tuleb mängust lahkuda. See on väga halb, sest meeskond jääb niimoodi nõrgemaks.

Teema: SIDESÕNAD LAUSES, TV lk 30–31

EESMÄRK

Korrata sidesõnu, mille ette pannakse koma ja õppida neid sidesõnu lausetes kasutama.
Tutvustada sidesõnu, mille ette koma ei panda.

IKT

Koma lauses, slaidiesitlus (R. Treial)

<https://www.slideshare.net/rommal1980/koma-lauses>

Koma lauses, slaidiesitlus (K. Ronimois)

<https://www.slideserve.com/padma/koma-lauses-3-klass>

Learninapps e-harjutused

Komaga või komata sidesõnad lauses, sorteerimine (E. Laul)

<https://learningapps.org/3195341>

HARJUTUS 1

Tuletatakse meelde, missuguste sidesõnade ette pannakse koma.
Õpilased sooritavad harjutuse iseseisvalt ja pärast kontrollitakse.
Seejärel arutatakse jutu „Sääsk ja hobune” mõtet.

HARJUTUS 2

Õpilased lõpetavad reegli.

HARJUTUSED 3 JA 4

Harjutus 3 sooritatakse koos ja harjutus 4 iseseisvalt või õpilased sooritavad mõlemad harjutused iseseisvalt.
Pärast arutatakse ja kontrollitakse.

4. Kirjuta lausesse õige sidesõna: *et, kuid, aga, siis, sest*.
Ära unusta lisada koma!

Käes on juba kevad , **aga** väljas on ikka veel talviselt külm. Päike soojendab maapinda , **et** kevadlilled saaksid õide puhkeda. Ka esimesed kevadlinnud on saabunud , **kuid** palju linde pole veel kohale jõudnud. Väike Pille paneb kummikud jalga , **sest** tänavatel on palju lompe. Kui liiga ruttu soojad riided seljast visata , **siis** võib haigus kimbutama tulla.

5. Loe laused. Jooni alla sidesõnad *ja, ning, ega, või*.

Alo kodu lähedal on jõed ja järved. Ükskord poiss komistas ning kukkus järve ääres mängides. Ta ei saanud haiget ega hakanud nutma. Hiljem läks ta järve äärde alati koos ema või isaga.

- Mida märkad nende sidesõnade juures?

Sidesõnade ***ja, ning, ega, või*** ette koma ei panda.

6. Pane puuduvad komad.

Kadri kiirustas koju , **sest** õues oli juba hämar. Korraga tüdruk ehmus , **sest** teele ilmus koer. Kadri oli kuulnud , **et** koera eest ei tohi ära joosta. Kadri kõndis rahulikult edasi , **aga** koer ei jäänud maha. Peagi jõudis Kadri koju ning lipsas kööki. Köögis laual olid leib ja vorstiviilud. Tüdruk viskas koerale vorsti , **kuid** koer hakkas haukuma. See haukumine ei olnud kuri ega vaenulik. Koer oli hoopis väga sõbralik.

HARJUTUS 4

Harjutus 4 sooritatakse iseseisvalt.
Pärast arutatakse ja kontrollitakse.

HARJUTUS 5

Õpilased leiavad iseseisvalt sidesõnad *ja, ning, ega, või* ja tõmbavad neile joone alla.
Arutatakse, mida nad märkasid lausete juures.

HARJUTUS 6

Õpilased sooritavad harjutuse iseseisvalt ja pärast kontrollitakse.
Võib arutada, kuidas toimida, kui koer sulle järgneb.

KOMAD LOETELUS

①. Vasta küsimustele.

1. Mis on esimesed kevadlilled aias? Esimesed kevadlilled on krookused, lumikellukesed, märtsikellukesed ja siniliiliad.

2. Kes saabuavad rändlindudest kevadel esimestena? Esimestena saabuavad kuldnokad, kiivitajad, põldlõokesed ja linavästrikud.

3. Milliseid aiatöid tuleb kevadel esimesena teha? Esimesed aiatööd on riisumine, kaevamine, istutamine ja külvamine.

Kui lauses on üksteise järel mitu sellist sõna, mis vastavad samale küsimusele, siis on lauses **loetelu**.

Loetelus eraldatakse sõnad komaga.

Näiteks: *Kehalise kasvatuse tunnis lapsed jooksevad, hüppavad, roomavad, ronivad, võimlevad ja mängivad palli.*

②. Loe jutt ja leia lausest loetelu. Pane puuduvad komad.

Ühe vahva punase katusega koolimaja lähedal on väike park. Seal kasvavad kased, pärnad, vahtrad, lepad ja kuused. Kevadises päikesesoojuses on juba õitsema hakanud ülased, sinililled, siniliiliad ja kuldtähed. Igal kevadel leiavad kuldnokad, metsvindid ja paljud teised linnud selles pargis endale pesapaiga. Taavi, Indrek, Tõnu ja Priit on otsustanud lindudele uusi pesakaste meisterdada. Poisid otsivad välja haamrid, naelad, saed ja lauajupid. Nad ootasid kevadet väga. Kas sulle meeldib kevad, suvi, sügis või talv?

Teema: KOMAD LOETELUS, TV lk 32

EESMÄRK

Tutvustada mõistet *loetelu*.

Õppida loetelus koma kasutamist.

IKT

YouTube videod

Kevadlinnud <https://youtu.be/DYEEoyiY1yw>

Laul võilillest <https://youtu.be/zr-ppzwYZyk>

Kevadlilled aias <https://youtu.be/S-Q7JIK8g8M>

Kevadised õied looduses https://www.youtube.com/watch?v=0INGg_giJFU

HARJUTUS 1

Harjutus on kevadeteemaline ja seda võiks lõimida loodusõpetusega.

Enne harjutuse sooritamist korrata kevadlilli, kuulata rändlindude laule, vestelda esimestest aiatöödest (aga ka kevadtöödest linnatänavatel ja parkides).

HARJUTUS 2

Koos klassiga lugeda laused ja leida loetelud.

Seejärel panevad õpilased iseseisvalt komad ja siis kontrollitakse.

Tähelepanu pöörata viimasele lausele, kus on sidesõna *või*.

Või ette koma ei panda.

Vaadata töövihikus olevaid pilte ja arendada nende põhjal vestlust.

KÜSISÕNAD *KES, MIS, KAS, KUS*

① Vali lünka sobiv sõna.

kes, mis, kas, kus

Kes on käinud Eesti Meremuuseumis?

Kus asub Politseimuuseum?

Kas tahad külastada Jäähaja Keskust?

Mis asub Eesti Rahvamuuseumi lähedal?

Sõnad **kes, mis, kas** ja **kus** on küsisõnad ja nendega alustatakse küsimust.

② Täida lüngad.

KAS KASS

KUS KUSS

MIS MISS

Kas sa nägid, kuhu kadus vastasmaja musta-valgekirju **kass**?

Kus me peame olema **kuss**?

Mis pannakse iludusvõistlusel „**Miss** Estonia” võitjale pähe?

- Milliseid küsisõnu sa veel tead?

kelle?, mille?, keda?, mida?

kellesse?, millesse?, kellega?, millega?

- Esita nende küsisõnadega kaaslasele küsimusi.

Teema: KÜSISÕNAD *KES, MIS, KAS, KUS*, TV lk 33

EESMÄRK

Korrata mõistet *küsisõna* ja küsisõnade kasutamist küsimustes.

Kinnistada ühesilbiliste küsisõnade õigekirja.

Harjutada sisult korrektsete küsimuste koostamist.

IKT

Learninapps e-harjutused

Küsimuste koostamine küsisõna ja lause sobitamisega (Galina Jalivets)

<https://learningapps.org/1350148>

Küsisõnade kasutamine küsilause

<https://learningapps.org/4858020>

HARJUTUS 1

Korrata mõistet *küsisõna*, tuletada meelde, millal kasutatakse küsimusi *kes?* ja *mis?*.

Harjutuse sooritavad õpilased iseseisvalt.

Pärast kontrollitakse.

Juhtida tähelepanu ka lause alguse suurele algustähele.

HARJUTUS 2

Kastides olevad sõnad tuleks kirjutada tahvlile või asetada tahvlile sõnasedelid.

Selgitada sõnade tähendusi.

Õpilased sooritavad harjutuse iseseisvalt. Hiljem kontrollitakse.

Õpilased kirjutavad tahvlile küsisõnu, mida nad veel teavad.

Kontrollitakse õigekirja.

Nende küsisõnadega koostatakse küsimusi ja kaaslased vastavad neile.

KORDAMINE

①. Lõpeta reegel.

Asesõnades **ma, sa, ta, me, te, nad** kirjutatakse täishäälik (mitme?) **ühe** tähega.

②. Kirjuta lünka õige sõna.

ma sa ta me te nad mu tee saa

Me elame uues majas juba üle kuu aja. Ma tunnen hästi oma naabreid.

Kas sa tuled mulle õhtul külla? Mu juurde pole väga pikk tee

tulla. Te lähete mööda Priidu kodust. Ta lubas koos vennaga mind

külastada. Ma ei saa neid ise kutsuda. Nad mõlemad on toredad poisid.

③. Pane puuduvad komad.

Pontu uudistab metsas ja leiab suure kondi. Nüüd lippab ta rõõmsalt kodu poole, et kont oma kuuti viia. Tal tuleb minna üle oja, aga oja on käänuline, sügav ja hirmuäratav. Pontu peatub purdel, et vaadata alla ojja. Ta näeb vees koera ning konti tema suus. Pontu hüppab vette, sest ta tahab ka seda konti endale. Tükk aega sulistab Pontu vees, kuid teist koera ta ei leia. Viimaks ujub ta kaldale, aga konti tal enam ei ole. Kui ta ojas suples, siis kaotas ta ka oma kondi.

Teema: KORDAMINE, TV lk 34–37

EESMÄRK

Korrata õpitud keeleteemasid: asesõnad, koma lauses, suur ja väike algustäht, silbitamine ja poolitamine.

Arendada küsimustele vastamise oskust.

IKT

YouTube video

Arvo Pärdi lastelaulud

https://www.youtube.com/watch?v=HHVRGArDqP8&list=PLRIC4HRsgxOrwHgtTMtRSa6Vo_TKawKNX

Arvo Pärt „Lepatriinu laul”

<https://youtu.be/UK12ACPeaVs>

Lepatriinu

https://www.youtube.com/watch?v=0qToCOvt_q4

HARJUTUS 1 JA 2

Tuletatakse meelde asesõnu ja nende kasutamist lausetes ning õigekirja.

HARJUTUS 3

Tööjuhendiga tutvutakse ühiselt.

Võib ka üles otsida töövihiku lehekülje, kus asub reegel koma

kasutamise kohta sidesõnade ja loetelude puhul (töövihik, lk 30–32).

4. Mõtle lausele sobiv lõpp. Pane komad.

Arvutis saab mängida, lugeda

ja filme vaadata.

Arvutis on tore õppida, sest sealt leiab igale küsimusele
vastuse.

Kui ma olen kaua arvuti taga, siis mu silmad väsivad.

Parooli ei tohi öelda sõbrale ega tuttavale.

Kui sul on tekkinud mure, siis ära hoia seda endale, vaid räägi vanematega.

5. Leia sõnadele õige reegel. Värvige need ühte värvi.

laupäev, ida, juuli
matemaatika

Narva, Eesti, Jüri,
Riina, Kilingi-Nõmme

sahtlisse, pinalisse,
Tartusse, emasse

ja, ning, ega, või

et, sest, kuid, vaid,
aga, siis

Nimed kirjutatakse suure algustähega.

Kui küsime *kellesse?*, *millesse?*,
kuhu?, siis kirjutame sõna lõppu *-sse*.

Kuud, nädalapäevad, õppeained ja
ilmakaared kirjutatakse väikse
algustähega.

Sidesõnade ... ette ei panda koma.

Sidesõnade ... ette pannakse koma.

HARJUTUS 4

Õpilased töötavad iseseisvalt.

Tuletatakse meelde koma kasutamist lauses.

Pärast loetakse laused klassis ette, kontrollitakse koma kasutamist.

HARJUTUS 5

Enne harjutuse sooritamist loetakse koos reeglid ja õpetaja selgitab,
mida tähendavad reeglis kolm punkti.

Õpilased sooritavad harjutuse iseseisvalt ja pärast kontrollitakse.

- ⑥ Uuri, kuidas laulu „Lepatriinu laul” esimese salmi sõnad on kirjutatud nootide alla. Loe laulusõnu silpidena.

Lepatriinu laul
S. Lauren

Arvo Pärt

1. Tean, et o - len sul - le ar - mas, mind sa püüd - ma ik - ka kär - mas

o - len nõn - da väi - ke - ne, ä - ra mul - le hai - get tee.

- Kirjuta nootide alt esimese salmi sõnad joonele.

Tean, et olen sulle armas,

mind sa püüdma ikka kärmas

olen nõnda väikene,

ära mulle haiget tee.

- ⑦ Kirjuta selle laulu teise salmi sõnad nootide alla silpidena.

2. Koduks mul on laaned laiad, kahjureid seal hävitan,
õiterikkad lilleaiad, lehetäisid kimbutan.

Ko-duks mul on laa-ned lai-ad, õi - te - rik-kad lil - le - ai-ad,

kah - ju - reid seal hä-vi - tan, le-he - täi-sid kim - bu - tan.

HARJUTUSED 6 KUNI 11

Enne harjutuste sooritamist tutvustab õpetaja Arvo Pärt ja tema loomingut.

Kuulatakse „Lepatriinu laulu”.

Arutatakse, millest laul räägib.

Enne **harjutuse 6** sooritamist lugeda esimese salmi sõnad koos.

Õpilased kirjutavad iseseisvalt selle salmi joontele.

Teine salm silbitatakse suuliselt ja pärast kirjutatakse nootide alla.

Enne **harjutuses 8** sooritamist tuletatakse meelde poolitamise reeglid.

Seejärel leiavad õpilased iseseisvalt poolitamise vead. Kontrollitakse.

Harjutuses 9 poolitavad õpilased iseseisvalt neljanda salmi sõnad.

Õpetaja selgitab sõna *sull'* tähendust (tähendab siin *sulle*) ja mida tähendab

ülakoma kasutus selles sõnas. Tuua võrdluseks sõna *sul* = *sinul*.

Harjutuses 10 leiavad õpilased iseseisvalt sõnad, mida poolitada ei saa.

Õpilastel tuleb seda ka põhjendada.

Enne **harjutuses 11** sooritamist, kas kuulatakse veel kord laulu või loetakse.

Pärast vastavad õpilased iseseisvalt küsimustele. Kontrollitakse.

Kõige lõpus kuulatakse laulu ja lauldakse kaasa.

Õpilased võivad lk 36–37 joonistada väikseid lepatriinusid.

NB! Teise salmi sõnad töövihikus on videos kõlavast laulust erinevad.

- 8.) Leia „Lepatriinu laulu” kolmandast salmist valesti poolitatud sõnad ja kirjuta õigesti joonele.

3. Ku-ub mul pu-na-ne ja si-le, kuub
kau-ni-lt mus-ta-tä-pi-li-ne, kau-nilt
kui mind len-du la-sed kä-elt, käelt
ko-he se-da siis sa nä-ed, näed

- 9.) Poolita „Lepatriinu laulu” neljanda salmi sõnad kõikidest võimalikest kohtadest püstkriipsuga.

4. kust poolt **kü/la/li/si tu/leb,** Toon sull' **õn/ne sõb/ra/ke,**
var/mas vas/tu võt/ma ole. ära **mul/le hai/get** tee.

- 10.) Leia laulu kõikidest salmidest sõnad, mida saab silbitada, aga poolitada ei tohi.

olen, ära, ole
_____

- 11.) Loe laulu „Lepatriinu laul” kõik salmid veel kord läbi ja vasta küsimustele.

1. Miks lepatriinud on kasulikud? Lepatriinud hävitavad
kahjureid ja söövad lehetäisid.

2. Kirjelda lepatriinut. Missugune on ta välimus? Kus ta elab? _____
Lepatriinu on punane mustatäpiline putukas, kes
elab lilleõiterikkas aias.

3. Kes on selle laulu autorid? S. Lauren ja Arvo Pärt
_____

8. ISESEISEV TÖÖ

Kuulamisharjutus „Lõvi Leo aitab lapsi ja täiskasvanuid”.

1. Kuula intervjuud lõvi Leoga ja leia küsimustele vastused.

1. Leo, milline näeb välja sinu tavaline tööpäev?

2. Kas suvel on sinu töö teistsugune kui talvel?

3. Mida peavad lapsed suvel vee-
kogu ääres silmas pidama?

4. Kas jalgrattaga sõites peab
alati kiiver peas olema?

5. Kas sulle meeldib sinu töö?

2. Talvel on pime ja tuleb kanda
helkurit, aga suvel peab vee
ääres ettevaatlik olema.

4. Jah, peab, sest kui pea vastu
maad kukub, läheb see katki
nagu muna.

1. Käin palju vahvatel üritustel, kus
õpetan jalgrattasõitu ja seda, et
teiste vastu tuleb olla sõbralik.

5. Meeldib, sest politsei on kõigi
sõber ja tema poole võib alati
pöörduda, ükskõik mis murega.

3. Ujuda tasub ainult ujumiseks
mõeldud kohas ja täiskasvanu
järelvalve all.

Teema: 8. ISESEISEV TÖÖ, TV lk 38–39

Kuulamisharjutus „Lõvi Leo aitab lapsi ja täiskasvanuid”

KUULAMISHARJUTUSE TEKST

ajakirjast Täheke, juuli-august 2017, lk 22.

„Lõvi Leo, palun jutusta, milline näeb välja sinu tavaline tööpäev?”

„Minu ümber on alati palju lapsi. Käin koos teiste politseinikega vahvatel üritustel. Seal õpetan näiteks jalgrattasõitu ja seda, et teiste vastu tuleb olla sõbralik.”

„Kas suvel on sinu töö teistsugune kui talvel?”

„Jah! Talvel on pime ja tuleb kanda helkurit, muidu me pole autodele hästi näha. Järve- või merejää võib uisutaja all katki minna. Aga ka suvel peab vee ääres ettevaatlik olema.”

„Mida peavad lapsed suvel vee-
kogu ääres silmas pidama?”

„Ujuma ei tohiks minna ilma suure inimese valveta, isegi kui ujumine on juba selge.

Ujudes võib jõud otsa saada ja hirm tekkida, siis on ikka hea, kui keegi suur saab kohe appi tulla. Ujuda tasub ainult ujumiseks mõeldud kohas.”

„Kas jalgrattaga sõites peab alati kiiver peas olema?”

„Jah, alati, sest pea on väga õrn. Pea on nagu toores muna, mis tundub täitsa tugeva koorega. Aga kui muna maha kukub, siis läheb see katki. Ja kui pea vastu maad kukub, läheb see samamoodi katki. Vahel arvad küll, et oskad rattaga väga hästi sõita, aga ikkagi pole võimalik kõike ette näha. Näiteks jookseb järsku koer teele ette.

Ratas teeb jõnksu ja kukudki uppi.

Aga asfalt või äärekivi on kohe kindlasti kõvem kui sinu pea.”

„Kas sulle meeldib sinu töö?”

„Jah, väga, sest ma saan aidata lapsi ja vahel ka täiskasvanuid. Politsei on kõigi sõber ja tema poole võib alati pöörduda ükskõik, mis murega.”

2. Esita lõvi Leole oma kaks küsimust nende küsisõnadega.

Kes on laste sõber? – Kes on lõvi Leo? – Kes võib joosta äkki teele ?

Kus käib lõvi Leo teiste politseinikega? – Kus peab suvel ettevaatlik ?
olema

3. Pane puuduvad komad.

Mina olen lõvi Leo. Olen ühtaegu lõvipoiss ja politseinik. Abivajajad võivad olla lapsed, emad, isad, onud ja tädid. Vahepeal läheb minulgi mõni asi vussi, aga ma ei heida meelt. Kui suured politseinikud mulle appi tulevad, siis nad õpetavad õigeid käitumisreegleid. Käituda tuleb nii, et keegi ei saaks viga ega peaks kurvastama.

4. Täida tabel eelmises harjutuses paksult trükitud sõnadega.

1-silbilised	2-silbilised	3-silbilised	Rohkem kui 3-silbilised
Leo	olen	minulgi	õpetavad
ei	isad	tulevad	politseinikud
nad	appi	käituda	abivajajad
saaks	tuleb	lõvipoiss	kurvastama

5. Leia eelmise harjutuse 2-silbiliste sõnade hulgast need, mida ei saa poolitada.

Poolitada ei saa sõnu olen, isad.

Minu hinnang oma tööle.

Oskan hästi _____
_____

Pean veel harjutama _____
_____

Kutse koostamine

Vastlapäev on liikuv püha, mis tähendab, et selle tähistamiseks puudub kindel kuupäev. Vastlapäev on alati noorkuu teisipäeval ja seitse nädalat enne lihavõttepühi. Vastlapäevaga lõpetati jõuluaja lõbustused.

- Kirjuta sõbrale kutse, milles palud tal tulla vastlasõitu tegema. Kirjuta kutsele
  - mis nädalapäeval, kuupäeval ja kellaajal ning kus sõit toimub;
  - kuidas tuleks end riidesse panna;
  - mida tuleks kaasa võtta.

Tere, Kristell!

**Kutsun sind vastlasõitu tegema, mis toimub
28. veebruaril kell 14 Kakumäel.**

Pane ennast soojalt riidesse.

Võta kaasa kelk ja hea tuju.

Sinu sõber Raigo

- Vaata päeviku kalendrist, millal on sellel aastal vastlapäev.

Vastlapäev on _____

Mina ja mu sõber

- Loe jutt läbi. Muuda juttu nii, et see sobiks sinu kohta.
Kirjuta oma jutt lehele ja illustreeri.

Minu nimi on Siiri. Ma olen 11-aastane ja õpin kolmandas klassis. Mulle meeldib koolis käia. Minu lemmiktunniks on eesti keel, sest mulle meeldib lugeda raamatuid. Kehalise kasvatuse tund mulle väga ei meeldi, sest ma ei armasta võistelda.

Minu pinginaabri nimi on Uku. Me käime sageli koos linna raamatukogus. Vahel käime ka teineteisel külas. Siis me jutustame niisama või vaatame koos filme. Ma arvan, et igaühel peab olema vähemalt üks sõber, kes teeb elu huvitavamaks.

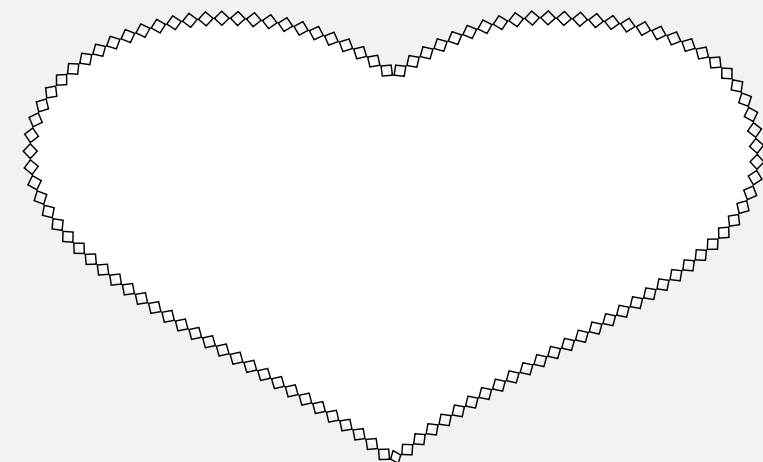
- Vali õige sõna ja kirjuta vanasõna lõpuni.
Mida need vanasõnad tähendavad?

sõber, sõpru, sõbrad, sõbralik, sõprus, sõpra

1. Lahke silm leiab **sõpru** _____.
2. Kes sõpru tahab saada, peab ise **sõbralik** _____ olema.
3. Ütle, kes on su **sõbrad** _____ ja ma ütlen, kes oled sa ise.
4. Tõelist **sõpra** _____ tuntakse hädas.
5. Õige **sõber** _____ kaalub enam kui kuld.

Milline sõna jäi üle? Üle jäi **sõprus** _____

- Kirjuta
südamesse
oma sõprade
nimed.

Muistend

Muistendid on rahvajutud, mis jutustavad asjade, kohtade ja nähtuste tekkimisest ning vägilaste tegudest. Muistendid on näiteks lood Kalevipojast ja Vanapaganast.

Emajõe tekkimisest

- Mis sa arvad, millest jutustavad järgmised muistendid: „Emajõe sünd”, „Miks haavalehed värisevad?”, „Miks on jänesel huul lõhki?”, „Kuidas tekkisid pilved?”
- Loe muistendit.

haavalehtede
liikumisest tuule
käes

sellest, miks jänese
nägu näeb välja, nagu
oleks tal moka lõhki

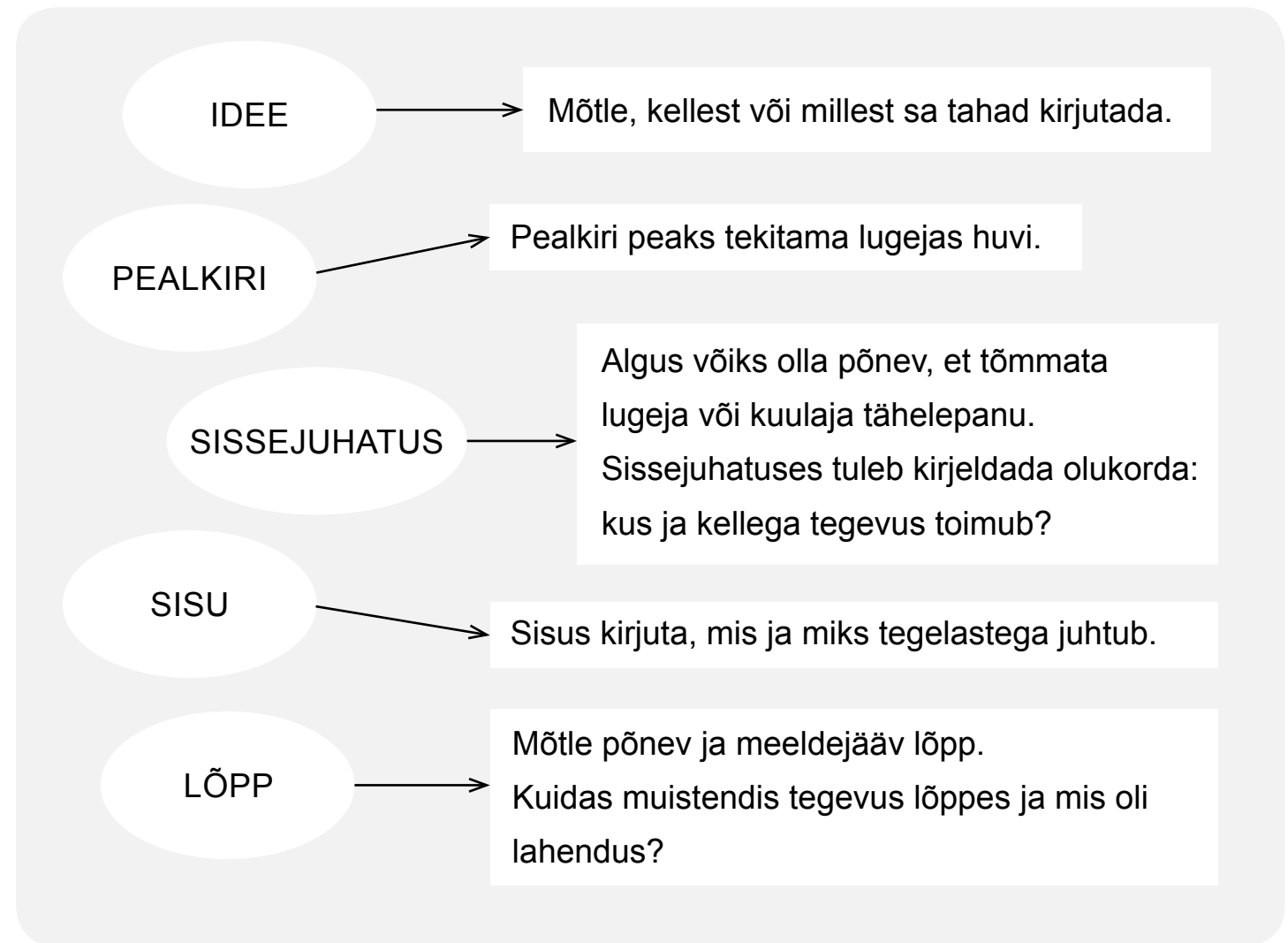
pilvede tekkimisest

Meelespea

Vanaisa kutsunud kõik lilled ja taimed kokku ja andnud neile nimed. Kes saanud kullerkupuks, kes pääsusilmaks, kes ellerheinaks. Kasteheina nimetas Vanaisa kahetsejaks, sest kastehein pidi kõige päevatöö pärast hommikul pisarsilmil palvet pidama. Kannikese pani ta kõige esimeseks õitsejaks. Kui Vanaisa lilledele sedaviisi nimesid jagas, tuli üks taevakarva sinine õieke paludes tema ette: „Armas taevataat! Ära unusta mind, vaest lillekest, ära. Palun enesele uut nime! Vana oli liiga raske! Ma ei jõudnud seda meeles pidada!” Vanaisa kuulis lillekese palvet. „Sinu nimi olgu meelespea, sest et sa vana nime meeles ei pidanud.” Lillekene läks ära ja seitsaadik ongi ta nimeks meelespea.

- Jutusta, millest see muistend räägib.
- Mõttele ise üks muistend millegi tekkimisest. Kirjuta oma muistend lehele ja illustreeri. Muistendi kirjutamisel on abiks järgmine skeem.

Kuidas muistendit kirjutada?

- Loe kaaslase muistendit ja tee sellest kokkuvõte.

Pealkiri _____

Tegelased _____

Tegevuskoht _____

Lugu räägib _____ tekkimisest.

Mulle see muistend meeldis / ei meeldinud, sest _____

_____

_____

_____

Elektronkiri ehk e-kiri

Elektronkiri ehk **e-kiri** ehk **meil** on kiri, mis koostatakse telefonis või arvutis ja saadetakse interneti vahendusel. Selleks, et kirju saata või neid saada, peab sul olema registreeritud e-postkast. E-postkasti saab siseneda kasutajanime ja parooliga, mida peab saladuses hoidma.

E-kirja aadress sisaldab märki @ [ätt]. Proovi seda kirjutada.

- Uuri e-kirja.

Saatja

Triin <triin.kaasik@gmail.com>

Saaja

marko.rammo@gmail.com

Teema

Kutse kevadkontserdile

Tere, Marko!

Meie tantsugrupp Säde-meke esineb kooli kevadkontserdil, mis toimub reedel, 25. mail kell 14 meie kooli aulas. Ootan sind meie esinemist vaatama. Anna palun teada, kas sul on võimalik tulla.

Tervitades
Triin

- Leia küsimustele vastused.

1.	Kes kutsub kevadkontserdile?	2.	triin.kaasik@gmail.com
2.	Mis on saatja aadress?	4.	marko.rammo@gmail.com
3.	Kes saab kutse?	1.	Triin Kaasik
4.	Mis on saaja aadress?	6.	25.05, kell 14.00
5.	Kuhu Triin kutsub Marko?	3.	Marko Rammo
6.	Millal kevadkontsert toimub?	5.	kevadkontserdile

- Aita Markol kirjutada Triinule vastus.

Saatja

marko.rammo@gmail.com

Saaja

triin.kaasik@gmail.com

Teema

Kevadkontserdist

Tere, Triin!

Täna kutse eest.

Tulen kindlasti kontserdile.

Kohtumiseni!

Marko

Kevadkontserdist

triin.kaasik@gmail.com

Marko

Tere, Triin!

Täna kutse eest!

Kohtumiseni!

marko.rammo@gmail.com

Tulen kindlasti kontserdile.

Tunniplaan

- Loe teksti ja täida selle järgi Jaanika tunniplaan.

Jaanika õpib Vikerkaare kooli 3. klassis. Enamikul päevadel on tal viis tundi.

Kõige pikem koolipäev on esmaspäev, sest siis on kuues tund kehaline kasvatus. Kõige lühem päev on reede ja ka see lõpeb kehalise kasvatusega kell 12.45.

Jaanika koolipäevad algavad matemaatikaga. Inglise keel on teisipäeval ja kolmapäeval teine tund ning neljapäeval neljas tund. Jaanikale meeldib loodusõpetus ja need tunnid on esmaspäeval kolmas tund ja kolmapäeval neljas tund. Esmaspäeval on pärast loodusõpetust tööõpetus ja inimeseõpetus. Kunstiga saab Jaanika tegeleda teisipäeval kaks viimast tundi. Muusikatunnid on kolmapäeval pärast loodusõpetust ja neljapäeval enne inglise keelt.

Robootikaring on neljapäeval viimane tund. Ülejäänud kuus tundi on eesti keeled.

TUNNIPLAAN					
Kellaaeg	Esmaspäev	Teisipäev	Kolmapäev	Neljapäev	Reede
1. 9.00–9.45	matem	matem	matem	matem	matem
2. 9.55–10.40	eesti k	inglise k	inglise k	eesti k	eesti k
3. 10.50–11.35	loodusõp	eesti k	eesti k	muusika	eesti k
4. 12.00–12.45	tööõp	kunst	loodusõp	inglise k	kehaline kasv
5. 12.55–13.40	inimeseõp	kunst	muusika	robootika-ring	
6. 13.50–14.35	kehaline kasv				

- Uuri Jaanika tunniplaani ja vasta küsimustele.

1. Mitu minutit kestab kõige pikem vahetund? 25 minutit
2. Mis kell lõpeb Jaanikal esmaspäeval koolipäev? Kell 14.35
3. Mitu koolitundi on Jaanikal nädalas kokku? 24 koolitundi

ETTEÜTLUSED, TV lk 47

Nimed

Meie kodumaa on Eesti. See on väike ja ilus maa. Eesti asub Läänemere ääres. Eesti pealinn on Tallinn. Suuruselt teine linn on Tartu. Seal on Eesti vanim ülikool. Eestis on palju saari. Kõige suurem saar on Saaremaa ja pikim jõgi on Võhandu jõgi. Eesti kõige kõrgem mägi on Suur Munamägi.

Väike algustäht: õppeained, kuud, nädalapäevad. Liitsõna

Jõeküla koolis toimus kolmapäeval looduspäev. Lapsed õppisid erinevaid õppeaineid õues. Kõik said valida viiest tunnist kolm. Raunole meeldis õues joonistada. Triinule meeldis matemaatikas õppida korrutustabelit. Jaspar arvutas sammudega puude pikkust. See oli väga huvitav päev! Järgmine looduspäev toimub aprillis.

Täishääliku ja suluta kaashääliku pikkus. Komaga ja komata sidesõnad. Loetelu

Väike Riina käis Tallinnas loomaaias. Seal oli palju põnevaid loomi. Öösel näeb Riina unes, et ta sõidab õues rattaga. Äkki avaneb värav ja suur loom astub aeglaselt hoovi. Tal on pikad jalad ja pikk kael. Loom läheb Riina juurde. Ta müksab tüdrukut oma ninaga. Mis loom see oli?

Millega?, milleta?, millesse?. Mitmus

Väike tihane istus raagus oksal ja siutsus haleda häälega. Poisid viskasid kollase kõhuga tihasele teri. Need langesid valgele lumele. Varsti märkasid lapsed, et lumehelbed on toidu kinni katnud. Poisid meisterdasid toidumaja, et linnud ei jääks toiduta. Nüüd oli majakesse hea süüa panna.

Kordamine

Pruunkarud on kõigile hästi tuntud loomad. Nad elavad suurtes metsades. Karud liiguvad ringi peamiselt öösel või öhtul videvikus. Päeva ajal nad tavaliselt magavad kõrge heina sees. Talve veedavad karud taliuinakus. Emakarudel sünnib jaanuaris üks või kaks karupoega.